

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Δ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1953 | ΑΡΙΘ. 21

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ιω. Ν. Καρμίση, Κοσμήτορος τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πηλίου Ἀθηνῶν, Ἡ Ε' Οἰκουμένη Σύνοδος, ἐπὶ τῇ 1400ῃ ἐπετείῳ αὐτῆς (553-1953).—Μητροπολίτου Ζακύνθου Χρυσόστομου, Ἡ ὑποψηφίτης τοῦ ἁγίου Διονυσίου Σιγούρου διὰ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.—Πρεσβυτέρου Ἰωάννου Σπ. Ράμφου, Ὁ ἅγιος Παῖριον ὁ μέγας.—Ἀρχιμανδρ. Παντελ. Καρανικόλα, Οἱ χριστιανοὶ τοῦ Μαλαμπάρ (συνέχεια).—Τάσου Γριτσοπούλου, Ἡ ὑπὸ τοῦ Καποδίστρια διορισθεῖσα πενταμελής Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς (συνέχεια).—Παρατηρήσεων Στήλη: Ὁ Ἰερός Χρυσόστομος. Δίδαγμα χρησιμώτατον. Τὰ ἀποτελεσματικώτερα ὄπλα. Ἡ ἀρίστη μέθοδος. Ὁ διωγμός. Ἡ «Καθολικὴ».—Χρονικά.—Βιβλιογραφία.

Η Ε' ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ 1400^{ης} ΕΠΕΤΕΙΩΙ ΑΥΤΗΣ (553-1953)

Τὸν παρελθόντα Ἰούνιον συνεπληρώθησαν 1400 ἔτη ἀπὸ τῆς συγκλήσεως τῆς Ε' Οἰκουμένης Συνόδου ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ. Φρονοῦντες, ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαραγέρτητος ἡ ἐπέτειος αὕτη, ὑπομνησόμεν διὰ βραχέων ἐνταῦθα τὰ κατὰ τὴν Ε' Οἰκουμένην Σύνοδον.

Ὡς γνωστὸν, ἡ Σύνοδος αὕτη συνήλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τῷ «σεκρεταρίῳ» τῶν Οἰκουμένηκων Πατριαρχῶν ἀπὸ 5 Μαΐου μέχρι 4 Ἰουνίου τοῦ ἔτους 553 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Εὐτυχίου, παρόντων 165 Πατέρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας Ἀπολλινάριος, Ἀντιοχείας Δομνίνος, τρεῖς ἐπίσκοποι ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Εὐστόχου, ὁκτὼ ἐκ Βορείου Ἀφρικῆς, οὐδεὶς δὲ ἀπὸ Ῥώμης, διότι ὁ τότε Πάπας Βιγίλιος δὲν ἀπέστειλεν ἀντιπροσώπους διὰ νὰ μὴ ἔλθῃ εἰς σύγκρουσιν οὔτε πρὸς τοὺς μὴ θέλοντας νὰ κατακριθῶσι τὰ τρία κεφάλαια δυτικούς ἐπισκόπους, οὔτε πρὸς τὸν ἐπιδιώκοντα τὴν καταδίκην αὐτῶν αὐτοκράτορα καὶ πρὸς τὴν συγκληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ Σύνοδον. Ἀλλὰ βραδύτερον (κατὰ Φεβρουάριον 554) ἀνεγνώρισε καὶ οὗτος τὴν Σύνοδον καὶ κατεδίκασε τὰ τρία κεφάλαια, προσκρησαμένης οὕτω τῆς Συνόδου οἰκουμένηκῶν χαρακτηριστῶν. Ἐπίσης δὲν ἀπέστειλεν εἰς τὴν Σύνοδον ἀντιπροσώπους ὁ αὐτοκράτωρ, οὔτε ὁ ἴδιος παρέστη προσωπικῶς.

Ἡ Ε' Οἰκουμένη Σύνοδος συνεκροτήθη πρὸς καταδίκην ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν εὐνοούντων τὸν Νεστοριανισμόν «τριῶν κεφαλαίων», δηλ. α') τοῦ προσώ-

που καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδώρου Μοψουστίας, β') τῶν συγγραμμάτων τοῦ Θεοδορήτου Κύρου κατὰ τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Γ' Οἰκουμένης Συνόδου καὶ ὑπὲρ τοῦ Νεστορίου, καὶ γ') τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἰβᾶ Ἐδέσσης πρὸς τὸν Πέτρον Μάρτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν κακοδοξιῶν τοῦ Ὠριγένους καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐριζόντων νέων Ὠριγενιστῶν. Ἐπομένως ἔργον αὐτῆς ἦτο οὐχὶ ἡ καταδίκη νέας τινὸς αἰρέσεως καὶ ἡ λύσις καὶ δογματικοίσι νέου τινὸς ἀλύτου καὶ ἀναπαύκτου δογματικοῦ ζητήματος, ὡς ἐγένετο ἐπὶ τῶν προηγηθεισῶν τεσσάρων Οἰκουμένηκων Συνόδων, ἀλλ' ἀπλῶς ἡ διασάφισις καὶ κύρωσις καὶ περιφρούρησις τῶν ἤδη δεδομένων, ἡ συνδιαλλαγή καί, εἰ δυνατόν, ἐπανένωσις τῶν Μονοφυσιτικῶν αἰρετικῶν παραφνάδων μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ εἰρήνευσις ἐν αὐτῇ καὶ ἡ πρόληψις νέων σχισμάτων καὶ αἰρέσεων καὶ περαιτέρω διαιρέσεως τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς καταδίκης τῶν κακοδόξων διδασκαλιῶν τοῦ Ὠριγένους, τοῦ Θεοδώρου Μοιζουεστίας, τοῦ Θεοδορήτου Κύρου καὶ τοῦ Ἰβᾶ Ἐδέσσης.

Πάντα δὲ ταῦτα κατέστησαν ἀναγκαῖα, διότι ἕνα αἰῶνα ἐνωρίτερον ὁ Μονοφυσιτισμός, καταδικασθεὶς ὑπὸ τῆς Δ' Οἰκουμένης Συνόδου καὶ βαθμηδὸν ὑποδαιρούμενος καὶ μεριζόμενος, ἐσχημάτισε τόσας αἰρετικὰς παραφνάδας, ὅσας οὐδεμία ἄλλη αἵρεσις, ἀπέσπασε δὲ ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας μεγάλα καὶ πολυάνθρωπα τμήματα αὐτῆς, συγκροτήσαντα τὰς τέσσαρας Μονοφυσιτικὰς Ἐκκλησίας: Ἀρμενικὴν, Ἰακωβιτικὴν, Κοπτικὴν καὶ βραδύτερον τὴν Αἰθιοπικὴν. Τοιούτοτρόπως ἐκ τοῦ Εὐτυχιανισμοῦ προῆλθε πληθὺς μονοφυσιτικῶν αἰρέσεων ὑπὸ διάφορα ὀνόματα, οἷα Εὐτυχιανισταί, Μονοφυσίται, Ἀκέφαλοι, Θεοπασχίται, Σευηριανοί, Φαντασιασταί, Ἰουλιανισταί, Φθαρολάτραι, Κριστολάτραι, Ἀκτισίται, Ἀγνοηταί, Διακρινόμενοι, Ἀδιάφοροι καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Τὴν ἐκκλησιαστικὴν δὲ ταύτην διαίρεσιν ἠνύθει, ἀντὶ νὰ περιστέλλῃ, καὶ ἡ ἀνάμιξις εἰς αὐτὴν τῶν αὐτοκρατόρων, ὡς τοῦ ἐκδόντος τὴν «Ἐγκύκλιον» (τῷ 476) ὑπὲρ τοῦ Μονοφυσιτισμοῦ Βασιλίσκου, ἢ τοῦ ἐκδόντος τὸ «Ἐνωτικόν» (τῷ 482) Ζήνωνος καί, πρὸς τοὺς ἄλλοις, προκαλέσαντος τὸ Ἀκακιανὸν σχίσμα τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας (484—519), ἢ τοῦ Ἰου-

1. Βλ. Ἰω. Καρμίση, Ἡ Δ' Οἰκουμένη Σύνοδος (ἐπὶ τῇ 1500ῃ ἐπετείῳ αὐτῆς 451—1951), ἐν «Ἐκκλησίᾳ» 28 (1951) 218 ἐξ.

στινιανοῦ τοῦ ἐκδόντος τέσσαρα ἀλλεπάλληλα σχετικὰ διατάγματα, ἤτοι α') πρὸς ἐπιβολὴν τῆς θεοπασχητικῆς φράσεως «τὸν ἕνα τῆς Τριάδος πεπονθέναι σαρκί» (τῷ 533), β') πρὸς καταδίκην τοῦ Ὁριγένους καὶ τῶν συγχρόνων Ὁριγενιστῶν (τῷ 543), γ') πρὸς καταδίκην τῶν τριῶν κεφαλαίων (τῷ 544) καὶ δ') πρὸς ἐπιβολὴν τοῦ Ἀφθαρτοδοκητισμοῦ (τῷ 564).

Ἐκ τούτων σπουδαιότερα, ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κυρίως προκληθεῖσα ἕξις τῶν λεγομένων «τριῶν κεφαλαίων», ἡ καταδίκη τῶν ὁποίων ἀπέτελεσε τὸ κύριον ἔργον τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Τὴν καταδίκην δὲ ταύτην ἐπέβαλλον οὐ μόνον οὐσιαστικοί, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικοπολιτικῆς σκοπιμότητος λόγοι, δηλ. ἡ διὰ τῶν ἀνωτέρω διαταγμάτων καὶ ἄλλων μέσων προσπάθεια τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ὅπως ἐπαναφέρῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κράτους τοὺς Μονοφυσίτας, οἵτινες μετὰ τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον κατώρθωσαν νὰ ἐπικρατήσωσι σχεδὸν ἐν Συρίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Παλαιστίνῃ, ἐκείθεν δὲ διεισέδυσον καὶ συνετάρασσον δλόκληρον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Κράτος. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου ἀπὸ δογματικῆς ἐπόψεως οἱ Μονοφυσίται, παρερμηνεύοντες τὰ συγγράμματα τοῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ ἔχοντες, κατὰ τὸν Εὐάγγριον, ὡς σύνθημα: «τὸν ἀμέριστον μηδεὶς χωρίζετο, τὸν ἕνα Υἱὸν οὐ δεῖ λέγειν δύο, ἀνάθεμα τῷ μερίζοντι, ἀνάθεμα τῷ διαιροῦντι», κατηγοροῦν τὴν Δ' Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὡς δῆθεν νεστοριανίσασαν ἢ «ὡς τὸ τοῦ Νεστορίου δόγμα κυρώσασαν», διότι πρῶτον μὲν ἀποκατέστησε τοὺς νεστοριανίζοντας ἐπισκόπους Θεοδώρητον καὶ Ἰβαν (καίτοι αὕτη εἶχεν ὑποχρεώσει αὐτοὺς προηγουμένως νὰ ἀναθεματίσωσι τὸν τε Νεστόριον καὶ τὴν αἵρετικὴν διδασκαλίαν του), δεύτερον δὲ περιέλαβεν ἐν τῷ ἑαυτῆς ὄρω τῆς πίστewος τὴν φράσιν «ἐν δυσὶ φύσεσιν». Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς λοιπὸν ἐνόμισεν, ὅτι θὰ ἐπετύγχανε τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῶν ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ καταδικάζοντος τὰ «τρία κεφάλαια» διατάγματος, ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον διὰ τοῦ ἐπιβάλλοντος τὴν θεοπασχητικὴν φράσιν διατάγματος. Εἶναι ὅμως γνωστόν, ὅτι αἱ φιλειρηνικαὶ καὶ φιλενωτικαὶ αὐταὶ προσπάθειαι τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν ἐπέτυχον, διότι οἱ Μονοφυσίται ἐνέμειναν μετὰ φανατισμοῦ ἐν τῇ αἵρεσει τῶν, ἀρνηθέντες νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐπελήφθη τῆς ἐξετάσεως τῶν «τριῶν κεφαλαίων» καί, παρὰ τὴν ἀπὸ τῆς Δύσεως ἀντίδρασιν καὶ τὴν ἀλλοπρόσαλλον στάσιν τοῦ ἐν Κων]πόλει παρεπιδημοῦντος καὶ ἀρνούμενου νὰ μετᾶσχη τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου Πάπα Βιγιλίου, κατέληξεν εἰς τὴν καταδίκην αὐτῶν, ἐκδοῦσα τοὺς γνωστούς 14 ἀναθεματισμούς ἢ κεφάλαια αὐτῆς¹. Καὶ πρῶτον ἡ Σύνοδος ἀνέκρινεν ἐμπεριστατωμένως τὴν κακὸδοξον διδασκαλίαν τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας, προσκο-

μισθέντων πολυαρίθμων αὐτουσιῶν χωρίων ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Διαπιστωθεῖσης δ' οὕτω παρὰ πάντων τῆς ἑτεροδοξίας αὐτῶν, κατεκρίθησαν τὰ συγγράμματα τοῦ Θεοδώρου καὶ αὐτὸς προσωπικῶς, δοθέντος ὅτι οὔτε ἡ Γ' οὔτε ἡ Δ' Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι εἶχον ἀσχοληθῆ εἰδικῶς περὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μοψουεστίας καὶ συνεπῶς δὲν εἶχε κατακριθῆ συνδικῶς αὕτη. Ἐπειτα ἐξετάσθη ἡ διδασκαλία τοῦ Θεοδώρου Κύρου, ἀλλ' ἐν ἐκείναις μόνον ταῖς συγγραφαῖς του, αἵτινες ἐστρέφοντο κατὰ τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ὑπὲρ τοῦ Νεστορίου καὶ τοῦ Θεοδώρου Μοψουεστίας, ὡς καὶ ἡ διδασκαλία τῆς πρὸς Μάρην ἐπιστολῆς τοῦ ἐπισκόπου Ἐδέσσης Ἰβᾶ. Διαπιστωθέντος δὲ ὅτι ἡ ἐν ταῖς συγγραφαῖς ταύταις τῶν Ἀντιοχέων περιεχομένη διδασκαλία εἶναι ἑτερόδοξος, θίγουσα ἅμα τὸ κύρος καὶ τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τοῦ προέδρου αὐτῆς ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως, ὅπως κατακριθῶσιν αἱ περὶ ὧν πρόκειται συγγραφαὶ καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν εἰδικῶς ἐκτιθεμένη διδασκαλία, οὐχὶ δ' ὅμως προσωπικῶς καὶ οἱ συγγραφεῖς αὐτῶν Θεοδώρητος καὶ Ἰβας, οἵτινες ἐγκαίρως μεταγρόντες εἶχον ἀποδεχθῆ τὰ δεδομένα καὶ ὑπογράψαι τὴν ἀπόφασιν τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ἀναθεματίσει τὸν Νεστόριον καὶ τὴν διδασκαλίαν του, εἶχον δὲ προσέτι ἀποδεχθῆ καὶ τὰς «διαλλαγὰς» τοῦ 433. Διὰ τοῦτο, ὡς εἴπομεν, ἀποκατεστάθησαν οὗτοι εἰς τὰς ἐπισκοπὰς τῶν ὑπὸ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἦτις δὲν ἠσχοληθῆ ἰδιαίτερος καὶ ἐπομένως οὐδὲν ἀπεφάνθη περὶ τῆς προτέρας διδασκαλίας αὐτῶν ἐν ταῖς προηγηθείσαις συγγραφαῖς τῶν, καὶ μάλιστα ταῖς τοῦ Θεοδώρου πρὸ τῶν «διαλλαγῶν» τοῦ 433. Ἀκριβῶς δὲ εἰς τὰς προτέρας μόνον συγγραφὰς καὶ τὴν ἐν αὐταῖς διδασκαλίαν αὐτῶν καὶ γενικῶς εἰς τὸ παρελθὸν τῶν δύο τούτων ἐπισκόπων καὶ τὴν διαγωγὴν αὐτῶν πρὸ τῆς μετὰ τοῦ ἀγίου Κυρίλλου συνδιαλλαγῆς ἀνεφέρετο ἢ κατάκρισις τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐπειδὴ περὶ αὐτὸ δὲν εἶχεν ἀσχοληθῆ ἡ Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, καὶ ἐπομένως οὔτε κατακρίνει οὔτε ἐγκρίνει εἶχεν αὐτό. Κατ' ἀκολουθίαν δὲν ὑφίσταται ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ διαφωνία μετὰ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων Δ' καὶ Ε' ἢ μείωσις τῆς Δ' διὰ τῆς παρουσίας ἀποφάσεως τῆς Ε', ὡς ὑπέθεσαν πεπλανημένως οἱ ἐν τῇ Δύσει.

Ἐξετάζοντες νῦν τοὺς ἐκδοθέντας ὑπὸ τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου 14 ἀναθεματισμούς ἢ κεφάλαια παρατηροῦμεν, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἡ Σύνοδος ἀρνητικῶς μὲν καταδικάζει τὰ λεγόμενα «τρία κεφάλαια», θετικῶς δὲ ἐκτίθησιν ἀκριβέστερον τὴν ἀντίστοιχον ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, ἐπαναλαμβάνουσα καὶ συμπληροῦσα τὴν ἐπ' αὐτῶν διδασκαλίαν τῶν δύο ἀμέσως προηγουμένων Οἰκουμενικῶν Συνόδων Γ' καὶ Δ' ἢ δογματίζουσα καὶ ἐπὶ συναφῶν λεπτομερειακῶν ζητημάτων, περὶ ἃ δὲν εἶχον ἀσχοληθῆ αἱ Σύνοδοι ἐκεῖναι, ἄτε ἀνακύψαντα μετ' αὐτάς, παρίστατο δὲ νῦν ἀνάγκη ὅπως διατυπωθῆ ἢ ἐπ' αὐτῶν ὀρθόδοξος διδασκαλία. Διότι πράγματι ἀναθεματισμοὶ τινες ἀναφέρονται εἰς ζητήματα, ἅτινα ἀνέρουσαν οἱ Μονοφυ-

1. Βλέπ. τὸ κείμενον αὐτῶν παρὰ Ἰω. Καρμίση, Τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀθήναι 1952, τ. Α' σ. 174 ἐξ.

σῆται κατὰ τὴν μεσολαβήσαντα μεταξὺ τῆς Δ' καὶ τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἑκατονταετία, ἀναφέρονται δὲ κυρίως ταῦτα εἰς νεστοριανικὰς κακοδοξίας, ἃς κατακρίνει νῦν ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, συμπληροῦσα ἐν τούτῳ τὸ ἔργον τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Πρὸς τούτοις ἡ παρούσα Σύνοδος ἐπανέλαβε τὴν καταδίκην ὅλων τῶν αἵρέσεων, τῶν καταδικασθεισῶν ὑπὸ τῶν προηγουμένων τεσσάρων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐμφανίζουσα οὕτως ἐπιβεβαιωτικὸν καὶ συντηρητικὸν καὶ συμπληρωματικὸν χαρακτῆρα ἐν σχέσει πρὸς ἐκεῖνας.

Τελευταῖον ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος υἰοθέτησε τὴν καταδίκην τῶν ἑτεροδοξιῶν τοῦ Ὁριγένους, ἣν εἶχε πρὸ δεκαετίας ἀπαγγεῖλει ἡ συνελθούσα ἐν Κων]πόλει τῷ 443 ἐνδημοῦσα Σύνοδος ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Κων]πόλεως Μηνᾶν. Τῷ αὐτῷ ἔτει εἶχε καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκδώσει τὸ εἰρημένον διάταγμα του, δι' οὗ κατεδίκασε τὸν Ὁριγένην καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ, τοῦτο δὲ ἐγένετο ἀποδεκτὸν καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥώμης καὶ τῶν ἀνατολικῶν Πατριαρχῶν. Καίτοι ὁ Ὁριγένης, διὰ τὰς γνωστὰς κακοδοξίας του, εἶχεν ἤδη κατακριθῆ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλᾶ καὶ βραδύτερον τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, ἐν τούτοις παρέστη καὶ νῦν ἀνάγκη ὅπως ἐπαναληφθῆ ἑπισημότερον ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἡ καταδίκη ἐκεῖνη λόγῳ τῶν ἀναφαιριστῶν νέων Ὁριγενιστικῶν ἐριδῶν μεταξὺ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ μοναχῶν ὀπαδῶν τοῦ Ὁριγένους, οἵτινες ἐδέχοντο τὴν προὔπαρξιν τῶν ψυχῶν, τὴν μετεμψύχωσιν, τὴν ἀποκατάστασιν τῶν πάντων καὶ τὰς ἄλλας Ὁριγενείους ἑτεροδοξίας. Ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐναντίον τῶν νέων τούτων Ὁριγενιστῶν ἐσημειώθη ἰσχυρὰ ἀντίδρασις, ἐντεῦθεν δὲ οἱ ἀντιοριγενισταὶ προσέφυγον εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν καὶ ἐζήτησαν τὴν καταδίκην τοῦ Ὁριγένους καὶ τῶν κακοδοξιῶν αὐτοῦ. Οὗτος λοιπὸν ἐξέδωκε τὸ μνημονευθὲν διάταγμα του, τὸ περιέχον καὶ 10 ἀναθεματισμοὺς κατὰ τῶν Ὁριγενείων δοξασιῶν¹, συνταχθέντας ἀσφαλῶς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Πατριάρχου Μηνᾶ καὶ ἀντιοριγενιστῶν κληρικῶν. Τοῦτο ἀπέστειλεν εἰς τὸν Πατριάρχην Κων]πόλεως Μηνᾶν, ὅστις τὸ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἐνδημοῦσαν Σύνοδον τοῦ 443, ἐκδοῦσαν 15 ἀναθεματισμοὺς τῶν Ὁριγενείων πλανῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ἰουστινιανείου κυρίως διατάγματος. Καίτοι δὲ ὁ Hefele καὶ ἄλλοι φρονοῦσιν, ὅτι ἡ Ε' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν ἠσχολήθη περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, θεωροῦμεν οὐχ ἦττον ὡς λίαν πιθανὸν ἢ μᾶλλον βέβαιον, ὅτι αὕτη, ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐπελήφθη καὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν Ὁριγένην καὶ τὰ ἐν οἷς αἱ κακοδοξίαι του συγγράμματα αὐτοῦ διὰ τοῦ 11 κατὰ τῶν «τριῶν κεφαλαίων» ἀναθεματισμοῦ², περιορίσθη δ' ἅμα νὰ υἰοθετήσῃ ἀπλῶς καὶ νὰ ἐκδώσῃ ὡς ἰδίους τοὺς 15 κατὰ τοῦ Ὁριγένους καὶ τῆς διδασκαλίας του ἀναθεματισμοὺς τῆς ἐνδημοῦσης Συνόδου τοῦ 443³.

1. Βλέπ. τὸ κείμενον αὐτῶν παρὰ Ἰω. Καμίρη, μν. ἔ. σ. 178]9 (ὑποσημείωσις).

2. Αὐτόθι, σ. 176.

3. Αὐτόθι, σ. 178 ἔξ.

Η ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΙΓΟΥΡΟΥ ΔΙΑ ΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ ΚΑΙ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Ὁ Ἅγιος Διονύσιος, Ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης καὶ Πόρου, ποιμένας θεοφιλέστατα ἐπὶ τινα χρόνον τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ, παρητήθη διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του Ζάκυνθον τὸ 1579, μεθ' ἧς εἶχε πολλοὺς δεσμοὺς καὶ τῆς ὁποίας τοὺς κατοίκους περιπαθῶς ἠγάπα ἐν Ζακύνθῳ δὲ διαμένον ἔλαβε τὴν ἀδειαν ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχου Κων]πόλεως Ἰερεμίου τοῦ Β', πατριαρχεύσαντος διὰ δευτέραν φορὰν ἀπὸ τοῦ 1580—1584, νὰ προχειρίζῃ, ὡς χωρεπίσκοπος, διακόνους καὶ ἱερεῖς, τελῶν καὶ πᾶσαν ἀρχιερατικὴν ἱεροτελεστίαν ἀφιλοκερδῶς.

Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ζακύνθου ἦτο ἡνωμένη μετὰ τὴν τῆς Κεφαλληνίας ἀπὸ τοῦ 16ου αἰῶνος.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τῶν Ἐνετῶν ὁ Ὁρθόδοξος Ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἤδραυν ἐν Κεφαλληνίᾳ, διετέλεσαν δὲ τοιοῦτοι 26, ἐξ ὧν 21 Κεφαλλῆνες καὶ 5 Ζακύνθιοι, οἱ ἑξῆς: 1) Παχώμιος Μακρῆς (1553—1567), 2) Παρθένιος Δοξαράς (1621—1640), 3) Τιμόθεος Σοβραμάσαρος (1646—1652), 4) Σωφρόνιος Κοντούβαλις Α' (1727—1732) καὶ 5) Σωφρόνιος Κοντούβαλις Β' (1759—1780).

Οὗτοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσι Μίτραν κατὰ τὰς ἱερὰς τελετάς, ἐδόθη ὅμως τὸ προνόμιον τοῦτο κατόπιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου τῷ 1679, ὅτε ἀρχιερεὺς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἦτο ὁ Παῖσιος Χοιδᾶς, κατὰ τὸν Γεδεών.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς δὲ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου Σιγούρου, χωρεπίσκοπον Ζακύνθου, Ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἦτο ὁ Φιλόθεος Λοβέρδος (1567—1582). Πρωτοπαπᾶς δὲ Ζακύνθου ἦτο ὁ Εὐστάθιος Κοτρονάς. Οὗτος, ἐπίτροπος ὢν τοῦ Ἀρχιερέως ἐν τῇ νήσῳ, εἶχε τὸν τίτλον τοῦ Παναγιωσιμότητος, προϊστάτο παντὸς Ζακύνθου κληρικοῦ, ἐπρώτευεν εἰς ἀπάσας τὰς τελετάς, ἦτο ἐφημέριος τῆς Μητροπόλεως ἀπὸ τοῦ 1621, ἔφερον ἐσώφρασον καὶ ἐπενδύτην ἐρυθροῦν, ράβδον ἐξαιρετικὴν, ἐξέδιδεν ἀφορισμοὺς, ἀδείας γάμων, ἐνεκαινιάζε ναοὺς καὶ ἐκοινοποιεῖ πρὸς τὸν Ἰ. Κλήρον τὰς διατάγας τῆς Κυβερνήσεως. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦ 1824 ἐχρημάτισαν ἐν ὄλῳ 39 Πρωτοπαπάδες Ζακύνθου, ἐξ ὧν

Τοιοῦτον, ἐν ἀτελεστάτῃ σκιαγραφίᾳ, ὑπῆρξε τὸ δογματικὸν ἔργον τῆς Ε' Οἰκουμενικῆς Συνόδου¹, δηλ. κυρωτικὸν καὶ συμπληρωματικὸν τοῦ τῆς Γ' καὶ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὡς πρὸς τὸ χριστολογικὸν δόγμα καὶ τοῦ τῶν παλαιότερων Πατέρων καὶ τῶν Ὁριγενείων πλανῶν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Κοσμητῶρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

1. Πρβλ. αὐτόθι, σ. 168 ἔξ.

τινες ἐξελέγησαν δις καὶ τρίς. Ὁ Πρωτοπαπᾶς τῆς Ζακύνθου μέχρι τοῦ 1558 διορίζετο ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου, ἀκολούθως δὲ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἀνά πενταετίαν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀφιλοκερδοῦς καὶ εὐαγγελικῆς ἀρετῆς τοῦ χωρεπισκόπου Ζακύνθου Διονυσίου Σιγούρου τὸ μὲν προσεβάλλετο ἡ φιλοτιμία τοῦ ἀρχιερέως Φ. Λοβέρδου, τὸ δὲ ἐβλάπτοντο τὰ συμφέροντα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς του, τοῦ δὲ Πρωτοπαπᾶ Ζακύνθου Εὐσταθ. Κοτρονά καὶ τῶν ἄλλων ἡ αἴγλη καὶ ἡ δόξα διὰ τῆς παρουσίας τοῦ χωρεπισκόπου Ζακύνθου Διονυσίου ἐπεσκιάσθησαν, διὰ ταῦτα ἐγένοντο ἐνέργειαι καὶ ἐκ μέρους τῆς Κοινότητος Κεφαλληνίας καὶ ἐκ διαφόρων ἐνδιαφερομένων προσώπων πρὸν τὸν Δούκα τῆς Ἑνετίας Νικόλ. Δαπόντε, καταγγειλάντων τὰς προχειρίσεις καὶ τὰς λοιπὰς ἱεροπραξίας τοῦ χωρεπισκόπου Διονυσίου, ἃς ἐτέλει ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Ἑνετικῆς Πολιτείας, ἥτις ἀπηγόρευεν εἰς τὸν Διονύσιον Σιγούρον νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ Ἀρχιεπισκοπικὰ δικαιώματα τοῦ νομίμου Ἀρχιερέως Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου Φιλ. Λοβέρδου.

Ὁ Διονύσιος, εἰ καὶ εἶχεν ἄδειαν πατριαρχικὴν ἐκ μέρους τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β', ἵνα μὴ διεγείρῃ σκάνδαλα, παρητήθη ἐγγράφως πάσης ἀναμίξεως τοῦ λοιποῦ εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας Ζακύνθου (20 Φεβρ. 1582).

Ἀποθανόντος ὁμως μετ' ὀλίγον χρόνον τοῦ Ἀρχιερέως Φιλ. Λοβέρδου, ὠρίσθη ἐκλογή νέου Ἀρχιερέως Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου. Τότε ὁ Διονύσιος παρὰ τὴν θέλησίν του, τῇ προτροπῇ τῶν συμπατριωτῶν του Ζακυνθίων, οἵτινες ἐθεώρουν αὐτὸν ἄξιον καὶ ἱκανὸν διὰ νὰ καταλάβῃ τὸν Ἀρχιερατικὸν τοῦτον θρόνον, διότι ἦτο ὄντως τύπος καὶ ὑπογαμμὸς ταπεινοφροσύνης, εὐσεβείας, ἀγαθότητος καὶ πάσης εὐαγγελικῆς ἀρετῆς, πεισθεὶς τέλος ἀπεφάσισε νὰ ἐκτεθῇ ὑποψήφιος, εἰ καὶ οἱ Κεφαλλῆνες ἐπόθουν ὅπως ἐκλεγῆ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ αὐτὸς Κεφαλλῆν, ὁ Ἱερός ὁμως Κλήρος καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ζακύνθου ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσιν Ἀρχιερέα συμπολίτην των, τὸν Διονύσιον Σιγούρον.

Καὶ πρὸς τοῦτο ἀπέστειλαν, τῇ συγκατανεύσει τοῦ Διονυσίου, εἰς Κεφαλληνίαν τὸν εὐπαιδέυτον Σωφρόνιον Κατηλᾶνον, μοναχὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Στροφαδῶν, γεννηθέντα ἐν Ζακύνθῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος, συμμαναστήν καὶ φίλον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ζήσαντα ἐπὶ ἔτη ἐν Κων]πόλει, ἐπισκεφθέντα τὰς Ἱ. Μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ μετὰ θάνατον κληροδοτήσαντα εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς μετανοίας του, ἐν ἧ καὶ ἀπεβίωσεν.

Ὁ Σωφρόνιος Κατηλᾶνος ὑπέβαλε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν ἐξῆς ἀναφορὰν.

«Σεβᾶσμιοι καὶ αἰδέσμιοι Ἱερεῖς τοῦ Κλήρου τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἐντιμοὶ Σύνδικοι ταύτης τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος.

Παρουσιάζομαι ἐνώπιον τῆς ὑμετέρας αὐθεντίας ἐγὼ ὁ Σωφρόνιος Μοναχὸς Κατηλᾶνος δίδων γνῶσιν πρὸς τὴν ὑμετέραν αὐθεντίαν (Injta la ferma della parte dell' Eccellentissimo Senato 1558).

Ἐπειδὴ μέλλει νὰ γίνῃ ἡ ἐκλογή τοῦ Ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου εἰς τόπον τοῦ ποτε Φιλοθέου Λοβέρδου, οὐ μακαρία ἡ λήξις ἐπονοματίζω τὸν ἀρχιερέα Διονύσιον Σιγούρον, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ νὰ ψηφισθῆ. Καὶ εἰς περίστασιν, καθ' ἣν γίνῃ ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται ὁ ρηθεὶς, ὅτι ἀπὸ τὸ κανονικὸν δικαίωμα, ὅπου συνειθίζον νὰ λαμβάνουν παλαιόθεν ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς οἱ ἐπίσκοποι, δὲν θέλει λάβῃ ἐξ αὐτῶν τίποτε καὶ παρομοίως καὶ ἀπὸ τὰς χειροτονίας τῶν ἱερέων, ὅσαι θὰ γίνουν δὲν θέλει λαμβάνῃ τίποτε. Ὅμοίως ὑπόσχεται νὰ ἔλθῃ νὰ κατοικήσῃ ἐδῶ εἰς Κεφαλληνίαν μῆνας ὀκτώ καὶ ἄλλους τέσσαρας εἰς Ζακύνθον, τὸν κάθε χρόνον, ὑποχρεούμενος ἀκολούθως νὰ δώσῃ καὶ πληρώσῃ ἀπὸ ἰδικόν του διὰ τὰ οἰκοδομηθῆ τὸ ἐπισκοπᾶτον (εἰς Μεταξῆτα), Δουκάτα τριακόσια χωρὶς καμμίαν ἐναντίωσιν καὶ ὑπόσχομαι δι' ὅλα ταῦτα καὶ ὑποχρεοῦμαι ἐγὼ ὁ ἄνω εἰρημένος Σωφρόνιος».

Ἄλλὰ γενομένης ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ὁ Κλήρος τῆς Κεφαλληνίας, δωροδοκηθεὶς, παρηγκώνισεν οὐ μόνον τὸν ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ περηνμισμένον Ζακύνθιον Διονύσιον Σιγούρον, ἀλλὰ καὶ τὸν Κεφαλλῆνα Νεκτάριον Μακροῦν, ἄνδρα πεπαιδευμένον καὶ ἐνάρετον, ἐκλέξας παρ' ἄξιαν τὸν ἕτερον Κεφαλλῆνα Νεόφυτον Κολοκυθῆν, ἄνδρα ἀγράφματον καὶ εἰκοσιπενταετῆ τὴν ηλικίαν.

Ἡ ἀποτυχία δ' αὕτη τοῦ Διονυσίου Σιγούρου δυσηρέστησε τοὺς Ζακυνθίους καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ διαφόρων διενέξεων καὶ ἐριδῶν μεταξὺ τούτων καὶ τῶν Κεφαλλῆνων.

Καὶ ἐν τῷ ὅ μὲν Ἅγιος Διονύσιος μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἐφησύχασε πλέον, οἱ Ζακύνθιοι ὁμως, μὴ ἀνεχόμενοι τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς ἀναξίου Ἀρχιερέως ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Νεοφύτου Κολοκυθᾶ καὶ βλέποντες τὴν ἰσχὺν τοῦ πολυπληθοῦς τῆς Κεφαλληνίας Κλήρου, ἀπέστειλαν εἰς Βενετίαν τὸν Νικόλαον Μονδῖνον καὶ τὸν Φραγκῖσκον Φραντζῆν, οἵτινες ὑπέβαλον εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑνετίας τὸ ἐξῆς ἐγγραφοῦν:

«Σφόδρα ἡ ρηθεῖσα πιστὴ σου κοινότης Ζακύνθου λυπεῖται καὶ δικαίως παραπονεῖται, ὅτι ὁ αἰδέσιμος κλήρος Κεφαλληνίας καὶ οἱ κύριοι πολῖται αὐτῆς συνεργοῦντες καὶ πολλὰ πανδήμως ὑποσχόμενοι ἐν τῇ ἐκλογῇ τοῦ ἐπισκόπου Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, οὐδεμίαν προφυλάττονται ἀπὸ τοῦ νὰ ποιῶσι διαφορὰν τῶν ὑποψηφίων, εἴτε ἐκ τῆς μιᾶς νήσου, εἴτε ἐκ τῆς ἄλλης τυγχάνουσιν, οὔτε σκοπεύουσί ποτε τοῦ νὰ ἐκλέγωσι πρόσωπον ἄξιον τοιαύτης ἐπισήμου καὶ περιφανοῦς ἀρχῆς. Ἐξ ἐναντίας δὲ οὗτοι ποιοῦντες ἀντιθέτως, ὅχι μόνον ἐπὶ τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ νῦν ἐκλέγουσιν, ὡς γνωστὸν πᾶσιν, ὑποκείμενα ἀδόκιμα, πάντῃ ἐλλιπῆ γραμμάτων καὶ ἀνίκανα τοῦ νὰ κυβερνώσι πλήθη λαοῦ, ἀμφοτέρων τῶν πόλεων. Πρὸς τούτοις δὲ ἐπὶ τῆς παρούσης ἐκλογῆς, ἦν ἐποίησαν ἀπεδέξαντο μᾶλλον τὴν ἰδιοπάθειαν αὐτῶν, διότι οὐ μόνον πανδήμως ἀπειλοῦντες καὶ ἀναθεματίζοντες τοὺς δώσαντας ψῆφον τοῖς Ζακυνθίοις ὑποψηφίοις συνήγαγον τὰς ψήφους περὶ τοὺς συμπολίτας

των, ἀλλὰ καὶ χρήματα μοιράζοντες ἀπώθησαν τοὺς Ζακυνθίους, οἵτινες εἰς τὴν ὑποψηφιότητα συνέδραμον, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγετο καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Σιγούρος, ὃς παρεκτός τῆς εὐγενείας αὐτοῦ, ὑπάρχει τῷ ὄντι καθρέπτῃς ἀγαθότητος, ἐλεημοσύνης, ταπεινώσεως, φιλανθρωπίας, εὐσεβείας καὶ ἰκανότητος ἐξ αὐτῆς τῆς νήσου· σὺν τούτῳ δὲ καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος Πρωτοσύγκελλος Νεκτάριος Μακρῆς, ὑποκείμενον ἐκ παντὸς ἀγαθοῦ χαρακτήρος κοσμοῦμενον. Ἀντὶ δὲ τούτων ἐξελέξαντο νέον εἰκοσιπέντε ἐτῶν σχεδὸν καὶ χαρακτήρος τῶν ἄλλων ἀπώτατον. Ὅθεν, ὅπως τοιαύτη μὲν ἀταξία ἄλλοτε μὴ συμβῆ, ἡ δὲ εὐπειθῆς Κοινότης Ζακύνθου στερῆται καθ' ὁλοκληρίαν, μὴ δυναμένη νὰ ἔχη ἐπίσκοπον ἐκ τῶν ἐγκατοίκων τῆς ἡ τῆς ἰδίας αὐτῆς εὐαρεστήσεως ἐπὶ ἰσότητι καὶ δικαιοσύνη, γονυκλινῶς διὰ τῶν ἀπεσταλμένων αὐτῆς, ταπεινῶς παρακαλεῖ καὶ δέεται τῆς Ἀυτῆς Γαληνότητος νὰ παραχωρηθῇ αὐτοῖς, ὅπως τοῦ ἐξῆς ἐκλεγομένου κοινοῦ ἐπισκόπου, κατὰ δίκαιον, ἀριθμὸς ἐκλογέων ἱερωμένων προαδιορισθῇ ἐξ ἴσου ἐξ ἀμφοτέρων τῶν νήσων Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἕνεκα τοῦ ψηφίζειν καὶ ἐνώπιον τῆς πανενδόξου ἐγκρατοῦ Κυβερνήσεως τῶν δύο πόλεων καὶ τῶν συνδίκων διὰ ψήφου καὶ ἀλλῆς ἀναδεικνύονται, γινομένης ἐναλλάξ ἐν ταῖς δύο πόλεσιν, ὅτε μὲν ἐν Ζακύνθῳ, ὅτε δὲ ἐν τῇ πόλει Κεφαλληνίας καὶ ἀείποτε διατηρουμένης τῆς ἰσότητος καθ' ὁλοκληρίαν καὶ κατὰ πάντα, ὡς πρόπον ἐστὶ καὶ κατάλληλον, διότι ἡ Ζακύνθος τὸ οὐδὲν ὑπολογίζεται ἐλάσσων τῆς ἐτέρας νήσου, οὔτε ἦτο ἰκανὴ τοῦ νὰ διευθύνῃ τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν κατοίκων τῆς».

Εἰς τὴν ἀναφορὰν δὲ ταύτην τῶν Ζακυνθίων ἀπαντῶν ὁ Δόγης Πασχάλης Κικόνιας εἶπεν, ὅτι τὰ παράπονα αὐτῶν εἶναι δίκαια καὶ ὀρθά, ἡ δὲ Ἐνετικὴ Γερουσία ὑπεσχέθη νὰ γράψῃ σχετικῶς πρὸς τὸν ἐν Κεφαλληνίᾳ Προβλεπτήν, ἵνα ληφθῇ ἡ δέουσα πρόνοια ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἀλλὰ μὴν καὶ μετὰ τὰς ὑποσχέσεις τῶν ταύτας οὐδὲν ἐγένετο.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Κολοκυθᾶ, ἀνεδείχθη Ἀρχιεπίσκοπος ὁ Μεταξᾶς, εἶτα ὁ Ἀντύπας καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Ἀναλυτῆς καὶ ἔπειτα ὁ Ζακύνθιος Παρθένιος Δοξαράς, ὅστις συνεπέα ἀναφνέντων σκανδάλων ἐβιάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου του.

Ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ὁ Ἅγιος Διονύσιος, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του νὰ ἐκλεγῇ Ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου, ἐφησύχασε πλέον, ἀποσυρθεὶς ὀριστικῶς εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἀναφωνητρίας, ἐνθα διεβίωσεν ὀλίγως μακρὰν τῆς τύβης τοῦ κόσμου, ἀφοσιωθεὶς εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ἱ. Μονῆς ταύτης, ἧς διετέλεσεν ἡγούμενος ἐπὶ 38 ἔτη, μέχρι τέλους τοῦ βίου του (1622).

† Ὁ Ζακύνθου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Τὸ παράδειγμα ἐπιδρᾶ περισσότερο τῶν ἀπλῶν λόγων διὰ τοῦτο ὁ ἡθικός βίος τῶν κληρικῶν ἔχει μεγαλύτεραν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν πιστῶν ἀπὸ τὸ κήρυγμά των.

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΛΑΡΙΩΝ Ο ΜΕΓΑΣ

(21 Ὀκτωβρίου)

Ὁ ἅγιος Ἰλαρίων ὁ μέγας κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀσκητισμοῦ, ὡς πρῶτος εἰσηγητῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐν Παλαιστίνῃ θεωρεῖται ὡσαύτως καὶ ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱεραπόστολος τοῦ Χριστιανισμοῦ μεταξὺ τῶν Παλαιστινῶν ἐλλήνων ἐθνικῶν¹.

Εἰς τὰ Acta Sanctorum², μετὰ διεξοδικὴν ἱστορικὴν διαπραγματέυσιν, παρατίθεται ὁ βίος τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος ἐπιμελῶς συντεταγμένος ὑπὸ τοῦ λατινοῦ πρεσβυτέρου Ἰερωνύμου, εἴκοσι ἀκριβῶς ἔτη (391) μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ἁγίου, ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν, τὰς ὁποίας προσωπικῶς ὁ Ἰερώνυμος ἠρύσθη ἐπὶ τόπου παρὰ τῶν συγχρόνων τοῦ ἁγίου μαθητῶν³. Βραχεῖα ἐγκωμιαστικὴ ἐπιστολὴ ἡ πανηγυρικός λόγος, γραφεὶς ὑπὸ τοῦ ἁγ. Ἐπιφανίου Κύπρου, ἐπὶ τῇ βάσει ἀφηγήσεως πρὸς αὐτὸν αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος, εὐθύς μετὰ τὸν θάνατόν του, ἀπωλέσθη, τοῦτον ὅμως εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ Ἰερώνυμος κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ βίου τοῦ ἁγίου. Ὁ ἱστορικός χαρακτήρ τοῦ βίου δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ, ἀν καί, λόγῳ τῆς ἀπομιμήσεως παλαιότερων βιογραφῶν, δὲν μένει ἄνευ πανηγυρικῶν ὑπερβολῶν καὶ ὀητορικῶν προσθηκῶν⁴. Τὸν βίον τοῦτον τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος, ἥδη ζῶντος τοῦ Ἰερωνύμου, μετέφρασεν εἰς τὴν ἐλληνικὴν ὁ φίλος του Σωφρόνιος⁵, τὸσον δὲ

1. Χρυσόστομος Α. Παπαδοπούλου, Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων, ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ Ἀλεξανδρείᾳ, 1910, σ. 81-88, 92.

2. Oct. t. IX, p. 16-59.

3. Migne P. L. 23, 29/54. Βλ. καὶ Biblioth. hag. Latina 3879. Ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς τοῦ λατινικοῦ βίου θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν, ὅτι προσέρχεται πᾶν ὅ,τι περὶ τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος ἐγράφη, πλὴν τῆς λατινικῆς καὶ ἐλληνικῆς, καὶ εἰς τὴν κοπιτικὴν καὶ ἀρμενικὴν (B. H. O. 380-382).

4. Ὁ W. Israel ἐν «Zeitschrift für Wissenschaftliche Theologie» [τόμ. 23 (1880) σ. 129-163], ἀσθηρότερον κρίνων τὸν βίον τοῦτον, οὐδεμίαν ἱστορικὴν σημασίαν ἀποδίδει εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὁ O. Zöckler ἐν «Neue Jahrbücher für deutsche Theologie» [τόμ. 3 (1894) σ. 140-178], ἐξεγείρεται κατὰ τῶν ὑπερκριτικῶν τούτων ἀποπειρῶν, ὁ δὲ πρὸ ἐτῶν ἀνακαλυφθεὶς σιριακὸς βίος τοῦ Μαρο-Ἀβγίνα (=Εὐγενίου, † 363) ἀναφέρει τὸν ἅγιον Ἰλαρίωνα μετὰ τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου (Bedzan Acta martyrum syr. III 376). Ὡσαύτως, ὡς παρετηρήθη, ὁ βίος τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος τεκμηριωτὸν τὸ γενικὸν ἰδεῶδες τοῦ μοναχισμοῦ τοῦ 8' αἰ. Βλέπε καὶ L. Risch Essai histor. sur saint Hilarion, (Versailles 1902). P. Winter, Der literarische Charakter der Vita beati Hilarionis (Zittau 1904), G. Grützmaier, Hieronymus τόμ. II (1906) σ. 87-91. J. Plesch, Die Originalität und literarische Form der Mönchsbiographien des heiligen Hieronymus (München 1910).

5. Ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ Σωφρόνιου μετάφρασις τοῦ βίου τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος μετὰ πολλῶν παραλλαγῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρωτότυπον κείμενον τοῦ Ἰερωνύμου ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Α. Π. Κεραμέως (Ἀνάλεκτα Ἱεροσολ. Σταχυολογίας, ἐν Πετρούπολει 1898 σ. 82 ἔξ.). Δύο ἐκ τῶν ἐλληνιστῶν βίων τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος (B. H. G.² 753-54) ἐξητάσθησαν ὑπὸ P. Van den Ven, S. Jérôme et la vie du

ἡ μετάφρασις αὕτη, ὅσον καὶ τὸ πρωτότυπον, ἦσαν λίαν διαδεδομένα ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει καὶ διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἀκέραια. Πηγὴν εἰδήσεων περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος ἀποτελοῦν καὶ ὅσα ὁ Σωζομενὸς γράφει περὶ αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ βάσει ἀφ' ἑνὸς οἰκογενειακῶν του πα-
ραδόσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφράσεως τοῦ βίου τοῦ ἁγίου ὑπὸ τοῦ Σωφρο-
νίου¹.

Ὁ ἅγ. Ἰλαρίων ἐγεννήθη τῷ 291 ἐν Θηβαθα ἢ Θαβαθά, πέντε μίλια νοτίως τῆς Γάζης, ἐξ ἔθνικῶν γονέων, «ρόδον ὡς εἶπεν ἐξ ἀκανθῶν ἐξανθήσαν». Δεκαετῆς μετέβη εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ὅπου ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Πέτρου († 311), αὐτόθι δὲ ἐγένετο μάρτυς πολλῶν βασάνων τῶν χριστιανῶν. Τὴν πρώτην παιδευσιν ἔλαβεν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπου ἔμαθε καὶ τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ὁποίαν μετὰ ταῦτα κατείχεν ἐξ ἴσου πρὸς τὴν μητροικὴν ἀραμαϊκὴν. Καθ' ἣν ἐποχὴν εὐρίσκειτο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐξεργάη ὁ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ διωγμός, ὅστις προεκάλεσε τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μετάβασιν τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου εἰς ἐνίσχυσιν τῶν χριστιανῶν ἐν τῇ πίστει. Δεκαπενταετῆς ὁ Ἰλαρίων, τῷ 306, προσῆλθεν εἰς τὸν μέγαν Ἀντώνιον, τοῦ ὁποίου ἐγένετο εἰς ἕκ τῶν πρώτων μαθητῶν, παρακολουθήσας τὸν ἀσκητικὸν βίον τοῦ ἁγίου, ἂν καὶ ἔμεινε παρ' αὐτῷ περὶ τοὺς δύο μόνον μῆνας. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐπέστρεψε μετὰ τινῶν μοναχῶν εἰς τὴν Γάζαν, διανεύμας δὲ τὴν πατρικὴν κληρονομίαν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀπέχωρησεν εἰς τὴν ἔρημον Μαϊουμᾶ, ἀπέχουσαν εἴκοσι στάδια πρὸς Β. τῆς Γάζης, ζῶν βίον ἀναχωρητικόν, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν αἰγυπτίων μοναχῶν. Μιμούμενος τοὺς μοναχοὺς τούτους κατεγίνετο νὰ πλέκη σπυρίδας καὶ οὕτω ἐξησφάλιζε τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Τροφὴν ἐλάμβανεν ἀπαξ τῆς ἡμέρας, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἔζη δέ, κατὰ τὸν Σωζομενόν, «εἰς δωμάτιον μικρὸν ἐκ πλίνθου καὶ

φορητοῦ καὶ κεράμων κατεαγότων κατεσκευασμένον· εὐρους τε καὶ ὕψους καὶ μήκους τοσοῦτον, ὅσον ἐστῶτα μὲν κεκυφέναι τὴν κεφαλὴν, κείμενον δὲ τοὺς πόδας συλλέγειν ἐπάναγκες εἶναι», ὥστε «τάφος ἢ μᾶλλον ἢ περ ἀνάπανσις». Ἦτο δὲ «τὸ ἦθος αὐτοῦ

σπουδαῖος, σεμνὸς δὲ τὸν λόγον» καὶ ἀκριβῆς γνώστης τῶν ἁγίων Γραφῶν, τὰς ὁποίας ἠρμήνευεν εἰς τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτόν. «Οὔτοι ἐθαύμαζον τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, καὶ τὸν λογισμόν αὐτοῦ· πλὴν ὅτι καθάπερ τις φλόξ ἐκ τοῦ στήθους αὐτοῦ καὶ σπινθῆρες ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἔλαμπον· λείαι γὰρ ἦσαν αἱ παρειαί, ἀστειὸν τὸ σῶμα καὶ ἰσχνὸν καὶ πρὸς πᾶσαν ὕβριν μὴ ἀντέχον, ὅπερ ἐλαχίστω ψύχει καὶ καύματι διελύετο»¹. Ἐφερε τραχὺν σάκκον καὶ δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου δερμάτινον ἐπενδύτην. Κατ' ἀρχὰς ἠνώχλουν αὐτὸν οἱ δαίμονες, ἔπειτα ὁμως, τῷ 328, ἔλαβε τὸ δῶρον τῆς ἰάσεως τῶν δαιμονιζομένων καὶ ἄλλων ἀσθενῶν, συντελῶν καὶ διὰ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ θεραπείαν τοῦ υἱοῦ μίας διαπρεποῦς γυναικός, ἣ περὶ ἀγιότητος αὐτοῦ φήμη ταχέως διεδόθη εἰς πᾶσαν τὴν Παλαιστίνην, ὥστε περὶ αὐτὸν ἤρχισαν νὰ συγκεντροῦνται ἀναχωρηταὶ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Συρίας καὶ νὰ ἰδρύνονται μοναί, τὰς ὁποίας κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπεσκέπτετο, εὐλογῶν τοὺς μοναχοὺς «καὶ τύπον δίδων τῆς πολιτείας καὶ στηρίζων αὐτοὺς περὶ τὴν τοῦ ἐπαγγέλματος ὁμολογίαν καὶ τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν... Πάντες οὖν οἱ ἀδελφοὶ χαίροντες ὑπήντων τῷ ἁγίῳ καὶ μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ ἵνα μὴ κόπον παρέχῃσι, πρὸς οὓς παραγίνονται ἀδελφοὺς, καὶ χρείας αὐτῶν ἀπὸ τῶν μοναστηρίων ἀπεκομίζοντο· ἦσαν γὰρ ὡς δισχιλίον καὶ μᾶλλον ἀδελφῶν

Ὁ ἅγιος Ἰλαρίων

(Τουχογραφία ἱ. μονῆς Βαρολάμ Μετεώρων, ἰστ' αλ.)

πλήθη. Ὡς οὖν φωστῆρα μέσον ἑαυτῶν λαμβάνοντες τὸν γέροντα, τῷ λόγῳ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τρεφόμενοι μετὰ ἀγαλλιάσεως ἐκύκλευον τὰ μοναστήρια·

moine Malchus le captif (Louvain 1901) σ. 142—61. Πρβλ. καὶ Β. Η. G² 755.

1. Ἐκκλ. Ἰστορ. Γ' 14, Ε' 10 (Migne 67, 1076 ἐξ. 1241 ἐξ.).

1. Ἱερωσύμων, Βίος ἁγ. Ἰλαρίωνος (Α. Π. Κεραμέως, ἐνθ. ἀν. § 4).

ἔχαιρον δὲ καὶ οἱ βιωτικοὶ οἱ ἐν τοῖς χωρίοις, ἐν οἷς ἦσαν τὰ μοναστήρια, ὁρῶντες τὸν ἅγιον Ἰλαρίωνα μετὰ τοῦ πλήθους τῶν ἀδελφῶν πρὸς αὐτοὺς παραγινόμενον καὶ τῇ εἰρηνικῇ ἐπιστάσει αὐτοῦ καὶ αὐτῶν προσπίπτοντες αὐτῷ χριστιανοὶ ἐγίνοντο¹. Διετρεῖ ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, ὅστις τοὺς πρὸς αὐτὸν προσερχομένους ἐκ Συρίας καὶ Παλαιστίνης παρέπεμπε πρὸς χειραγωγήσιν εἰς τὸν μαθητὴν τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνα, δικαίως ἕνεκα τούτου ἐγκαιχόμενος.

Ὁ βιογράφος αὐτοῦ συγκρίνων τούτον πρὸς τὸν ἁγ. Παῦλον τὸν Θηβαῖον, ὅστις ἔζησεν ἀπομεινωμένον ἀσκητικὸν βίον, ὑποδεικνύει ὅτι ἡ δρᾶσις τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος, ὡς πνευματικοῦ χειραγωγοῦ τοῦ ἐν Παλαιστίνῃ μοναχικοῦ βίου, συνίστατο εἰς τὸ ὅτι συνενώσας τοὺς μοναχοὺς ὑπὸ κοινὸν βίον ἔφερεν αὐτοὺς εἰς εὐεργετικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τὸν κόσμον, χάριν τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διενήργει δὲ τὴν ἐπὶ τῶν μοναχῶν χειραγωγίαν καὶ ἐπιστάσιαν ὡς ἔξης. «Εἰς πάντα νεωστὶ προσερχόμενον ἔδιδε τὰς προσηκούσας ὁδηγίας ἀναπτύσσων τὴν ἔννοιαν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ὡς τοῦ ἀρίστου τρόπου τῆς ἠθικῆς τελειώσεως». Ὡς δὲ παρατηρήθη ἡδη², τοὺς μοναχοὺς συνήνου ἢ προσωπικότης τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος, διότι ὁ καθορισθεὶς κοινὸς βίος τούτων δὲν ἔφερεν εἰσέτι τὸν χαρακτῆρα τοῦ τελείου κοινοβιακοῦ βίου, τὸν ὁποῖον βραδύτερον ἀνέπτυξαν οἱ μεγάλοι ἀσκηταὶ ἁγ. Χαρίτων († 350), Θεόκτιστος († 467), Εὐθύμιος ὁ μέγας († 473), Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης († 529), Σάβας ὁ ἡγιασμένος († 532) καὶ ἄλλοι. Ἀκολούθως ἐπεσκέφη ἀπαξ τὰ ἱερὰ προσκυνήματα τῆς Ἱερουσαλήμ, πολλοὺς δὲ ἐθνικοὺς ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Χριστιανισμόν, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ συγγενῆ τοῦ Σωφρονεοῦ, Σαρακηνόν, εἰς τὴν Λούζαν, ἥτις σήμερον ὀνομάζεται Ἐλ - Κουλὰς, βορείως τῆς ἐρήμου Κάδης, ἰδρύσας περὶ αὐτὴν μονήν. Συνεπεῖα τῶν ὑπὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ διωγμῶν ὁ ἁγ. Ἰλαρίων ἐγκατέλειπεν ὀριστικῶς τὴν Παλαιστίνην μεταβὰς εἰς Αἴγυπτον, διὰ δὲ τοῦ Λύχνου ἤλθεν εἰς Ταβαστόν, παρὰ τὸ Σεράπιον, καὶ ἐπεσκέφη τὸν ἐν φυλακῇ ἐν Θαβάστῃ ἀσκητὴν Δρακόντιον, τέως ἐπίσκοπον Ἐρμουπόλεως, ὑποστάντα διωγμὸν ἐπὶ Κωνσταντίου διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν του, καὶ τὸν Φίλορον, ἐπίσκοπον Κυρήνης καὶ ὁμολογητὴν, ἐν Βαβυλῶνι τῆς Αἰγύπτου, παρὰ τὴν Μέμφιδα. Μετὰ ταῦτα κατευθύνεται εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Νείλου Ἀφροδιτόπολιν, μετὰ τριήμερον δὲ πορείαν τῷ 357 ἢ 358, ἔφθασεν εἰς τὸν τάφον τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ τῆς Αἰγύπτου Ἀντωνίου († 17 Ἰαν. 356), ὅπου παρέμεινεν ὑπὲρ τὸ ἔτος, εἶτα ἐπιστρέφει εἰς τὴν μετὰ τῆς Ἀφροδιτοπόλεως καὶ Ἀγκυροπόλεως μονήν, ἐνθα διὰ προσευχῆς ἀπαλλάσσει τὴν περίεχ χώραν ἐκ τῆς ἀνομβρίας.

Κατόπιν, τῷ 362, μεταβαίνει εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ πρὸς Β. τῆς πόλεως

προάστιον Βρούχιον, ὅπου ἐπληροφορήθη ὅτι ἡ Γάζα ἐπέτυχεν παρὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ διάταγμα πρὸς σύλληψιν αὐτοῦ καὶ τοῦ μαθητοῦ του Ἡσύχιου, κατηγορηθέντων ἐπὶ μαγεία, ὅποτε ἐδραπέτευσε πρὸς ὅσιν τῆς Λιβύης. Ὅτε κατὰ τὸ θέρος τοῦ 363 ἠτοιμάζετο πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ λιμένος Παραιτονίου, τῆς Αἰγυπτιακῆς Μαγμαρικῆς, εἰς Σικελίαν, τὸν συνήντησεν ὁ Παλαιστινὸς μαθητῆς του Ἀδριανός, ἔχων ἐντολήν νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος ὄμως μὴ ἀποδεχθέντος, ὁ Ἀδριανὸς παραδούς τὰ ὑπὸ τῶν Παλαιστινῶν χριστιανῶν ἀποσταλέντα εἰς τὸν Ἰλαρίωνα διὰ τὴν ὁδοπορίαν τροφίμα, ἀφήκεν αὐτόν, ὁ δὲ ἅγιος ἔλθων εἰς Σικελίαν ἔζησεν ἐκεῖ ἐπὶ τινα χρόνον ὡς ἀναχωρητῆς παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Παχύνου, κατὰ τὴν νοτιωτάτην περιοχὴν τῆς νήσου, ὅπου καὶ εὔρεν αὐτὸν μετὰ μακρὰς ἐρεῦνης ὁ Ἡσύχιος. Ὅταν πολλοὶ μαθηταὶ ἠρξισαν καὶ ἐνταῦθα νὰ ἐνοχλοῦν τὴν μόνωσίν του, ἀπεμακρύνθη, τῷ 365, εἰς τὴν Ἐπίδαυρον τῆς Δαλματίας, ὅπου, κατὰ τὸν συμβάντα τῷ 366 σεισμόν, παρέσχεν εἰς τοὺς κατοίκους θαυματουργικὴν βοήθειαν, ἐπισπασασαν εἰς αὐτὸν τὴν προσοχὴν, τῆς πόλεως. Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του διήνησεν ἐν Κύπρῳ, κατ' ἀρχὰς μὲν παρὰ τὴν Πάφον¹, ὅπου ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ ἁγ. Ἐπιφανίου Κύπρου, ἔπειτα δὲ εἰς μεμονωμένον τι μέρος, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς νήσου. Μικρὸν πρὸ τοῦ τέλους του χαρίσας τὰ ὑπάρχοντά του εἰς τὸν Ἡσύχιον, ἐτελεύτησε μετὰ πεντηκοναετῆ ἀσκήσιν, ὀγδοηκοντούτης ἐν Πάφῳ, ὅπου καὶ ἐτάφη, τῷ 371, τῇ 21 Ὀκτωβρίου, ὅτε καὶ ἀγεται ἡ μνήμη του ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας².

Τὸ ἰ. λείψανον τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος παρέλαβε κοινῶς ὁ μαθητῆς του Ἡσύχιος, πρὸς μεγάλην δὲ θλίψιν τῶν Κυπρίων ἀνεκόμισεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐν Μαΐουμᾶ ἰ. μονὴν τοῦ ἁγίου, τὸν τόπον τῶν πρώτων αὐτοῦ ἀσκήσεων³. Κατὰ τὸν βιογράφον του, ἀναρίθμητα πλήθη ἐν Παλαιστίνῃ εἶδον τὸ ἰ. λείψανον τοῦ ἁγίου ὀλόκληρον «μὴ φθαρὲν ὅλως, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ φαιδρὸν καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ ὀλόκληρα, καὶ θείας τινὸς εὐωδίας ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ πληρωμένον». Τὰ ἰ. λείψανα τοῦ ἁγίου ἀνεκομίσθησαν ἐκ Παλαιστίνης εἰς τὴν Λύσειν ἐπὶ Καρόλου τοῦ μεγάλου (742—814).

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ἁγ. Ἰλαρίων ἦτο πρεσβύτερος, οἱ ἐρευνηταὶ φρονοῦν, ὅτι δὲν ἦτο.

1. Ἐν σχέσει μὲ τὴν εἰς Πάφον μετάβασιν τοῦ ἁγίου ὁ βιογράφος του σημειοῖ τὰ ἐπόμενα: «Παρελθόντες δὲ τὰς Κυκλάδας νήσους ἀπῆλθομεν εἰς Πάφον, πόλιν τῆς Κύπρου, ἣν τινα διὰ τὰς γενομένας τὸ πρότερον ἀνομίας ἐν αὐτῇ ὁ Κύριος σεισμῷ κατέστρεψεν αὐτήν» (Α. Π. Κεραμέως, Ἀνάλεκτα Ἱερ. Σταχυολ. V, 132).

2. Synaxarium Eccl. CP. σ. 153-54. Propylaeum ad Acta Sanctorum Decembris, (Martyrologium Romanum), Bruxellis, 1940, σ. 466-7.

3. «Ἡσύχιος, ὃς εὐδοκμιώτατος ἐγένετο τῶν αὐτοῦ μαθητῶν, κλέψας τὸ λείψανον διεκόμισεν ἐν Παλαιστίνῃ καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ μοναστηρίῳ ἔθαψε. Δημωτελὴ καὶ μάλα λαμπρὰν ἐνθάδε ἐτήσιον ἐορτὴν ἄγουσιν οἱ ἐπιχώριοι. Ὡδε γὰρ Παλαιστινοῖς ἔθος γεραίρειν τοὺς παρ' αὐτοῖς ἀνδρας ἀγαθοὺς γενομένους». (Σωζομένος, ἐνθ. ἀν. 1077).

1. Ἱερωνύμου, Βίος τοῦ ἁγίου Ἰλαρίωνος (Α. Π. Κεραμέως ἐνθ. ἀν. § 25).

2. Χρυσόστομου Α. Παπαδοπούλου, ἐνθ. ἀν. σ. 93.

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΛΑΜΠΑΡ*

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος προέβη εἰς ἐνεργείας πρὸς τὸν Πάπαν καὶ πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Πορτογαλίας, διὰ νὰ ἐπιτραπῇ ἢ μεταφορὰ τῆς ἔδρας τῆς Μητροπόλεως τῶν Χριστιανῶν τοῦ Μαλαμπάρ, ἐξ Ἀνγκαμάλι εἰς Γκρανγκανόρ, διὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐκεῖ φρουρὰν καὶ τὸ πορτογαλικὸν φρούριον.

Ὁ Μενέζις μετὰ ταῦτα περιώδευσεν εἰς πάσας τὰς κοινότητας τῆς μετὰ τῆς Ρώμης ἐνωθείσης Ἐκκλησίας, διὰ νὰ ἴδῃ ἰδίους ὁμωσιν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποφάσεων τῆς Συνόδου τοῦ Διαμπερ, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ συνέβη, ὥστε νὰ διορισθῇ καὶ ἀντιβασιλεὺς τῶν ἐν Ἰνδίας πορτογαλικῶν κτήσεων.

Θεωρήσας κατόπιν ὁμοῦς ὁ Μενέζις τὴν ἀποστο-

* Συνέχεια ἐκ σελ. 316.

Ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἦγετο ἐτησίως ἐν ΚΠόλει εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγ. Ἐπιφανίου ἐν τῷ Στρατηγιῷ¹, καὶ εἰς τὴν παρὰ τὸ χωρίον Μαΐουμᾶ φερώνυμον τοῦ ἁγίου μονήν². Ἐν Περιστερῶνι τοῦ Μόρφου, χωρίῳ τῆς Κύπρου, σῴζεται ναὸς ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγ. Ἰλαρίωνος καὶ Βαρνόβα³, ἐν Πάφῳ δὲ ἰδιαίτερον προσκύνημα τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος ἐν σπηλαίῳ⁴.

Κανὼνα τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος ἔγραψεν ὁ Θεοφάνης⁵, σῴζεται δὲ καὶ ἰδιαίτερα ἀσματικὴ ἀκολουθία ἐν φύλ. 127α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6002¹⁵ κώδ. (ιγ' αἰ.) τῆς ἐν Ἀθῶν μονῆς τοῦ Παντελεήμονος⁶.

Πανηγυρικὸν ἐγκώμιον εἰς τὸν ἁγ. Ἰλαρίωνα ἔγραψεν ὁ Νεόφυτος Ἐγκλειστος⁷.

ΠΡΕΣΒ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠ. ΡΑΜΦΟΣ π. Θ.

1. Sym. Eccl. CP. σ. 154.

2. Ἡ μονὴ αὕτη κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπέστη καταστροφὴν ἐνεργείᾳ τῶν φανατικῶν ἐθνικῶν κατοίκων τῆς Γάζης ἐπὶ Ἰουλιανοῦ (Χρυσ. Παπαδοπούλου (Ἀρχ. Ἀθηνῶν) Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1951, σ. 231).

3. *I. Συκοντοῆ*, Κυπριακὴ Ἀγιογραφία «Κυπριακὰ Χρονικά» Β' (1924) σ. 235—36. *Anal. Bollandiana* τόμ. LXI, σ. 153.

4. Πύργος τοῦ ἁγ. Ἰλαρίωνος, περιγραφεῖς ὑπὸ τῶν μελετητῶν τῆς Κύπρου καὶ τῶν διαφόρων ταξιδιωτῶν, σῴζεται εἰσέτι πρὸς Β. τῆς νήσου. (*Anal. Boll.* τ. XXVI, σ. 241—42).

5. Φέρει ἀποστιχίδα: «Τὸ φαιδρὸν ἕνω, παμμάκαρ, σὸν θανάτων». Τὸ χαρακτηριστικὸν δὲ ἱαμβικὸν δίστιχον, ὅπερ, ὡς γνωστὸν τίθεται ὡς ἐπίγραμμα ἐκάστου συναξαρίου, ἐνταῦθα ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἐν δάκρυσιν πρὶν καὶ πόνοις σπείρας κάτω

Ἰλαρίων θέριζε νῆν χαίρων ἄνω.

Μηναῖον Ὀκτωβρίου, Βενετία, 1880, σ. 109, 110.

6. Σπ. Δάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγ. Ὁρους ἀποκειμένων κωδίκων, Β' σ. 382. Ἑλληνικῆς ἀσματικῆς ἀκολουθία τοῦ ἁγίου σῴζεται εἰς τὸν ὑπ' ἀριθ. 73 κώδ. (ιγ' αἰ.) τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. (*A. Παπαδοπούλου—Κεραμέως*, Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη, Β' 133). Βλ. καὶ «Ἐκκλ. Κήρυκα» Ζ' (1917) σ. 566—70.

7. Ἄρχεται: Ἰλαρίωνα τὸν μέγαν, τὸ μέγα φάσμα τῆς οἰκουμένης... τέλος: καὶ ἡ παρούσα πενιχρὰ τοῦ λόγου προσφορὰ εὐσπρόσδεκτος... ἀμήν. (*Anal. Bollandiana* τόμ. XXVI σ. 286. Πρβλ. καὶ Β. Η. G³ 756).

λὴν αὐτοῦ ἐν Ἰνδίας λήξασαν, ἐπανέκαμψεν εἰς Πορτογαλίαν, ὅπου κατ' ἀρχὰς μὲν ἔτυχε τιμῶν, ἀλλ' ἀργότερον περιπεσὼν εἰς δυσμένειαν, ὑπέστη ἐξευτελισμοὺς καὶ ἀπέθανε, χωρὶς νὰ ἀποκατασταθῇ.

Τῷ 1601 ὁ Ἰησουΐτης Φραγκίσκος Ρέζ, ὅστις εἶχε διαδραματίσει σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ ὑπὸ τὴν Ρώμην, καὶ ἦτο βαθὺς γνώστης τῆς συριακῆς γλώσσης, ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης τῆς ἐνωθείσης Ἐκκλησίας καὶ μετέφερε τῷ 1605 τὴν ἔδραν τοῦ ἐξ Ἀνγκαμάλι εἰς Γκρανγκανόρ, ἀφοῦ ἐφρόντισε νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Γκρανγκανόρ.

Διάδοχος τοῦ ἀνωτέρω ἐξελέγη ἀνεψιὸς τῆς τοῦ Φ. Ἐαδιέρ, φέρων τὸ ἴδιον μὲ τὸ τοῦ θείου τοῦ ἐπώνυμον, ἀποθανὼν ὁμοῦς πρὶν ἢ προλάβῃ νὰ χειροτονηθῇ.

Ἐν συνεχείᾳ διάδοχοι Ἀρχιεπίσκοποι ἐγένοντο ὁ Ἰησουΐτης Στέφανος ντὲ Βρίττε (1618—1634) καὶ ὁ ἐπίσης Ἰησουΐτης Φραγκίσκος Γκάρτζια, ἀναλαβὼν τὰ καθήκοντά του ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Γκρανγκανόρ τῷ 1636.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμοῦς, πάντοτε ὑπῆρχεν ὑποδόσκουσα δυσἀρέσκεια παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τῆς ἐνωθείσης μετὰ τῆς Ρώμης Ἐκκλησίας, πολλάκις δὲ ἀπεστάλησαν ἐγγράφως παράπονα εἰς τὴν Ρώμην, ἀτινα ὁμοῦς φθάνοντα ἐκεῖ παρεπέμποντο, κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον, εἰς τὰς Καλλένδας.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Γκάρτζια ἐγένετο προσπάθεια διὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς καθαρῶς λατινικῆς λειτουργίας εἰς τὴν ἐκκαθολικισθεῖσαν Ἐκκλησίαν τοῦ Μαλαμπάρ, ἀλλ' ἡ προσπάθεια αὕτη ἀπέτυχεν.

Τῷ 1653, τέλος, σπουδαῖον τι γεγονός ἐλαβε χώραν μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ροῦ τῆς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐξελιξέως τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῶν Νοτίων Ἰνδιῶν.

Ὁ Πατριάρχης Βαυβυλωνος, προσπαθὼν νὰ ἀνακτῆσθαι τὴν ἐπαφὴν μετὰ τῆς ἐν Νοτίαις Ἰνδίας Ἐκκλησίας, ἀπέστειλεν ἐκεῖ ἐπίσκοπόν τινα ὀνόματι Ἀχατάλλα. Κατ' ἄλλους καὶ κατὰ τὴν ἐντοπίαν παράδοσιν, ὁ Ἀχατάλλα ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰακωβίτης Πατριάρχης Ἀντιοχείας Μάρ Ἰγνάντιος¹.

Ὁ Ἀχατάλλα οὗτος συνελήφθη εἰς Συράτ ὑπὸ τῶν Πορτογάλων, μετημφισμένος διὰ τὸν φόβον μήπως ἀναγνωρισθῇ ὑπ' αὐτῶν, ἐφυλακίσθη δὲ καί, τέλος, κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως εἰς θάνατον καὶ ἐκάθ' ἑξῆς ἢ, κατ' ἄλλους, ἐπνίγη ριφθεὶς ὑπὸ τῶν Πορτογάλων εἰς τὴν θάλασσαν².

Οἱ ἐντόπιοι χριστιανοί, πληροφορηθέντες τὸν θάνατον τοῦ Ἀχατάλλα, μεγάλως ἐξωργίσθησαν καί, συγκεντρωθέντες κατὰ μέγαν πληθὴν εἰς τὴν πλησίον τοῦ Κοτοῖν πόλιν Ματτάντσερου, μεθ' ὄρκων ἐγγίζοντες παμμεγέθη σταυρὸν εὐρισκόμενον ἐν μεγάλῃ τινι πλατείᾳ, ἀπέκοψαν ἑαυτοὺς ἐκ τῆς κοινωνίας μετὰ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

1. The Indian church of St. Thomas ἔ.α. σ. 160—161.

2. Αὐτόθι σελ. 162 καὶ A History of the Syrian church in India ἔ.α. σ. 44. The Mar Thoma church κτλ. ἔ.α. σ. 11. The Malabar church and other Orthodox churches ἔ.α. σ. 15. St. Thomas nineteenth centenary ἔ.α. σ. 9.

Τὸ συμβᾶν αὐτὸ εἶναι γνωστὸν ὡς γεγονός τοῦ «Κοῦνεν Σταυροῦ» τῆς λέξεως «κοῦνεν» σημαίνουσης τὸ «κεκλιμένον», ἐπειδὴ ὁ ἐν λόγῳ σταυρὸς δὲν ἦτο κἀθετος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀλλ' ὀλίγον τι κεκλιμένος¹.

Ἀμέσως μετὰ ταῦτα εἰς ἐτέραν τινα συγκέντρωσιν ἐν Ἀλεγγκάντ οἱ ἀποκόψαντες ἑαυτοὺς ἐκ τῆς μετὰ τῆς Ρώμης κοινωνίας χριστιανοὶ ἐξέλεξαν μητροπολιτικὸν ἀντιπρόσωπον, ἐπειδὴ ὁ Γεώργιος εἶχεν ἀποθάνει, συγγενῆ τινα αὐτοῦ ὀνόματι Θωμᾶν, ἐκ τῆς οἰκογενείας Πακαλομάτταμ, μὲ τὴν προοπτικὴν νὰ χειροτονηθῆ οὗτος Μητροπολίτης εἰς κατάλληλον εὐκαιρίαν. Οἱ Πορτογάλοι ὅμως ἀπηγόρευσαν κάθε ἔξοδον ἐξ Ἰνδιῶν καὶ κάθε εἴσοδον ἱεραρχῶν, μέχρις ἔτου οἱ ἐντόπιοι παλαιοὶ χριστιανοὶ ἀναγκασθέντες ἀπεφάσισαν, ὅπως ἐγκαταστήσουν τὸν Θωμᾶν αὐτὸν Μητροπολίτην των, διὰ τῆς ἐπιθέσεως ἐπ' αὐτοῦ τῶν χειρῶν δώδεκα πρεσβυτέρων, ὅπερ καὶ ἐγένετο, τοῦ κατασταθέντος λαβόντος τὸν τίτλον τοῦ Μᾶρ Θωμᾶ Α'.

Ὁ Μᾶρ Θωμᾶς Α' ἐπετέλεσε τὰ καθήκοντά του ὑπὸ τὸ κύρος τῆς χειροθεσίας αὐτῆς μέχρι τοῦ ἔτους 1665, ὅποτε Ἰακωβίτης τις ἐπίσκοπος, ὀνόματι Μᾶρ Γρηγόριος, ἔφθασεν εἰς Μαλαμπάρ μετὰ τὴν κατάληψιν τῶν Νοτίων Ἰνδιῶν ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, λαβοῦσαν χώραν τῷ 1673.

Ἐκτοτε χρονολογεῖται σταθερῶς ἡ ὕφισταμένη μέχρι σήμερον ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, ἐξελιχθεῖσα εἰς ἐξάρτησιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ ἀπὸ τοῦ ἰακωβίτου πατριάρχου Ἀντιοχείας².

Ὁ μονοφυσίτης αὐτὸς Μᾶρ Γρηγόριος ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἱερουσαλήμ καί, παραμείνας ἐν Νοτίαις Ἰνδιαις, ἀπέθανε συγχρόνως σχεδὸν μετὰ τοῦ Μᾶρ Θωμᾶ Α', τῷ 1685.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐξηκολούθει ἀκόμη τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τῆς διαδοχῆς, τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Μαλαμπάρ ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Πακαλομάτταμ.

Ὁ διάδοχος κάθε ἐπισκόπου ἦτο ὁ πλησιέστερος συγγενῆς αὐτοῦ καὶ ὠνομάζετο «Ἀναγταραβάν»³.

Οὕτω, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὁ ἴδιος ὁ Μᾶρ Θωμᾶς Α' καὶ ὁ Μᾶρ Γρηγόριος ἐχειροτόνησαν τὸν νόμιμον ἀναγταραβάν, λαβόντα τὸν τίτλον τοῦ Μᾶρ Θωμᾶ Β'.

Ὁ Μᾶρ Θωμᾶς Β' ἀρχιεράτευσε ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα, φονευθεὶς ὑπὸ κεραυνοῦ τῷ 1686, ἦτοι τὸ ἐπόμενο ἐτος ἀπὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας τῶν Μᾶρ

Θωμᾶ Α' καὶ Β' ἐπεσκέφθησαν τὰς Νοτίους Ἰνδίας διάφοροι ξένοι ἱεράρχαι, ἐξ ὧν τινες ἦσαν τύποι τυχοδιωκτικοί, προξενήσαντες πολλάκις πράγματα εἰς τὴν ἐντόπιον Ἐκκλησίαν.

Τῷ 1685 ἀφίχθησαν ἐν Νοτίαις Ἰνδιαις οἱ Μᾶρ Βασίλειος καὶ Μᾶρ Ἰβάνιος, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἀπέθανεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἀφίξίν του, ὁ δὲ δεύτερος, ἐνάρετος καὶ σώφρων ὢν, συνετέλεσεν εὐεργετικῶς μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐπισυμβάντος τῷ 1694, εἰς τὴν ἐπίλυσιν διχφῶρων ἐπιτοπίων ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἀποκάθαρσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Μαλαμπάρ ἐκ διαφῶρων νεστοριανικῶν καὶ ρωμαιοκαθολικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων.

Ὁ ἐν λόγῳ Μᾶρ Ἰβάνιος ἐχειροτόνησε Μητροπολίτην τοῦ Μαλαμπάρ τὸν Μᾶρ Θωμᾶν Γ' καὶ μετὰ δεκαετίαν τὸν διάδοχον τοῦ τελευταίου Μᾶρ Θωμᾶν Δ', ὅστις ἀρχιεράτευσε ἀπὸ τοῦ 1688 μέχρι τοῦ θανάτου του.

Τῷ 1708 νεστοριανὸς τις ἐπίσκοπος, ὀνόματι Μᾶρ Γαβριήλ, ἀφίκετο ἐν Μαλαμπάρ, δὲν ἐγένετο ὅμως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Μᾶρ Θωμᾶ Δ' καὶ τῆς πλειονότητος τῶν χριστιανῶν.

Οὗτος κατώρθωσε καὶ ἐκέρδισε μὲ τὸ μέρος του ἀριθμὸν τινα χριστιανῶν, δημιουργήσας μικρὸν σχίσμα, τὸ ὅποιον ὅμως ἐξεφυλλίσθη ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐπισυμβάντα τῷ 1731⁴.

Ὁ Μᾶρ Θωμᾶς Δ' πρὸ τοῦ θανάτου του, ἐπισυμβάντος τῷ 1728, ἐχειροτόνησε τὸν ἀναγταραβάν αὐτοῦ, ὅστις τὸν διεδέχθη ὑπὸ τὸ ὄνομα Μᾶρ Θωμᾶς Ε'.

Ὁ τελευταῖος ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὸν ἰακωβίτην Πατριάρχην Ἀντιοχείας, πρὶν ἢ λάθῃ ὅμως ἀπάντησιν τινα παρ' αὐτοῦ, ἐπίσκοπός τις ἐκ Βασόρας, ὀνόματι Μᾶρ Ἰβάνιος, ἔφθασεν εἰς Νοτίας Ἰνδίας τῷ 1747.

Οὗτος, δὲν εἶναι γνωστὸν ἐὰν ἦτο νεστοριανός, παρενέβη ὅμως εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπιτοπίου Ἐκκλησίας, παρὰ τὸ ἐπικρατήσαν καθεστῶς, συμφώνως τῷ ὁποίῳ οἱ ξένοι ἐπίσκοποι δὲν εἶχον δικαίωμα ἀναμίξεως εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, τούναντιον δὲ ὄφειλον νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὸν ἐπιχώριον Μητροπολίτην.

Τῷ 1751 ἔφθασεν εἰς Μαλαμπάρ ἀποστολή, προερχομένη ἐκ τοῦ ἰακωβίτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ ἀποτελουμένη ἐκ τριῶν ἐπισκόπων, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἦσαν Μᾶρ Βασίλειος, Μᾶρ Γρηγόριος καὶ Μᾶρ Ἰβάνιος. Οὗτοι ἀπήτησαν, ὅπως ἀναχειροτόνησιν τὸν Μᾶρ Θωμᾶν Ε', προφασιζόμενοι ὅτι ἡ χειροτονία τοῦ τελευταίου ἐτελέσθη κατὰ τρόπον ἑλλειπῆ. Τελικῶς οἱ τρεῖς Ἰακωβίται ἐπίσκοποι ὑπεχώρησαν εἰς τὴν ἐπίμονον ἀρνήσιν τοῦ Θωμᾶ Ε', ὅπως ἀναχειροτονηθῆ.

Οὕτω πως ἐξελίχθη μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς ἡ ἱστορία τῶν ἀποκοφάντων ἑαυτοὺς ἐκ τῆς κοινωνίας μετὰ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Μετὰ τὴν διαμαρτυρίαν ὅμως τοῦ «Κεκλιμένου Σταυροῦ» τῷ 1653, ἐκ τῶν 200.000 χριστιανῶν τοῦ

1. The Indian church of St. Thomas ἔ.ἀ. σ. 159—166. A History of the Syrian church κτλ. ἔ.ἀ. σελ. 44—45. Christianity in India and the Mar Thoma Syrian church ἔ.ἀ. σ. 22—23. The Mar Thoma church κτλ. ἔ.ἀ. σ. 11. St. Thomas' nineteenth cent. ἔ.ἀ. σ. 9—10. The Orthodox Syrian church in Malabar ἔ.ἀ. σ. 4.

2. The Indian church of St. Thomas ἔ.ἀ. σ. 173 κ.ἔ. A History of the Syrian church κτλ. ἔ.ἀ. σ. 46. The Mar Thoma church and its doctrines ἔ.ἀ. σ. 12 κ.ἔ. Christianity in India κτλ. ἔ.ἀ. σ. 23 κ.ἔ. St. Thomas nineteenth cent. ἔ.ἀ. σ. 9—10. The orthodox Syrian church κτλ. ἔ.ἀ. σ. 5.

3. A History of the Syrian church in India ἔ. ἀ. σελ. 49·50.

4. Αὐτόθι σελ. 50. The Indian church of St. Thomas ἔ. ἀ. σελ. 184—185.

Μαλαμπάρ παρέμειναν πιστοί εις τὴν Ρώμην μόλις 400 τὸν ἀριθμὸν. Ἄλλ' ὁ Πάπας Ἀλέξανδρος Ζ' μετ' ὀλίγον ἀπέστειλε Καρμηλίτας μοναχοὺς καὶ ἐπίσκοπόν τινα ὀνόματι Ἰωσήφ διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὰ διεστῶτα. Ὁ Ἰωσήφ οὗτος ἀπέτυχε μὲν νὰ ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν Ρώμην πάσας τὰς ἀποσχισθείσας ἐξ αὐτῆς κοινότητος, οὐχ ἦττον ὅμως ἐπέτυχε, τῇ βοήθειᾳ καὶ ἐνδὸς στενοῦ συγγενοῦ τοῦ Μάρ Θωμᾶ Α' ὀνόματι Παραμπιλ Τσάντυ, νὰ ἐπαναφέρῃ ὑπὸ τὴν Ρώμην 84 ἐν ἔλῳ κοινότητας, ἐνῶ αἱ ἐναπομείνουσαι ὑπὸ τὸν Μάρ Θωμᾶν Α' τριαυτὰι κατήλθον εἰς τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν 32¹.

Οἱ οὗτω ἐνωθέντες ἐκ νέου μετὰ τῆς Ρώμης ὀνομάζονται σήμερον Συροκαθολικοί, ἐπιτοπίως δὲ Παλαγιακοὺρ, ὅπερ σημαίνει τὴν «παλαιὰν Κοινότητα», ἐνῶ οἱ παραμείναντες πιστοὶ εἰς τὸν Θωμᾶν Α' ὀνομάζονται Πουθενκοὺρ, ὅπερ δηλοῖ τὴν «νέαν Κοινότητα».

Ὁ προμνημονευθεὶς Παραμπιλ Τσάντυ, δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα, ἦτοι τῷ 1663, κατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἰωσήφ Μητροπολίτης τῶν Συροκαθολικῶν, λαβὼν τὸν τίτλον τοῦ Ἀλεξάνδρου ντὲ Κάμπο.

Οὗτω συνετελέσθη ἡ πρώτη διαίρεσις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Μαλαμπάρ.

Ὁ Μάρ Θωμᾶς Ε' φαίνεται, ὅτι βαρυνθεὶς ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος καὶ τῶν ἐξωθεν ἐπεμβάσεων, ἐζήτησε τῷ 1748 ὅπως ὑποταγῇ εἰς τὴν Ρώμην, ἔλαβεν ὅμως ἀρνητικὴν ἀπάντησιν τῷ 1750, διότι σὺν τῇ αἰτήσῃ του εἶχε προβάλλει ὁ ἐν λόγῳ Μάρ Θωμᾶς Ε' καὶ τὴν ἀξίωσιν, ὅπως χρησιμοποιοῖ ἔνζυμον ἄρτον κατὰ τὴν θείαν Εὐχαριστίαν.

Τῷ 1765 καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του ὁ Μάρ Θωμᾶς Ε' ἐχειροτόνησε τὸν ἀνανταραβὰν αὐτοῦ, δοὺς εἰς αὐτὸν τὸν τίτλον τοῦ Μάρ Θωμᾶ ΣΤ'.

Οὗτος ἤρχισεν, ὡς καὶ ὁ προκατόχος του, συνομιλίας μετὰ τῆς Ρώμης διὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῆς Ἐκκλησίας του ὑπὸ τὸν Πάπαν.

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἡ οἰκογένεια, ἐξ ἧς ἐξελέγοντο οἱ ἐπίσκοποι, ἀνῆκεν εἰς τὴν Συροκαθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ μόνον ὁ μέλλων νὰ ἐκλεγῇ Μητροπολίτης παρέμενε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Πουθενκοὺρ, καθὼς ἐπίσης καὶ οἱ ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς μέλλοντες νὰ γίνουσι κληρικοὶ τῆς Ἰακωβιτικῆς Ἐκκλησίας².

Κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτὴν ἐποχὴν αἱ σχέσεις Συροκαθολικῶν καὶ Ἰακωβιτῶν ἦσαν στενωτάται, μέχρι δὲ τῆς σήμερον ὑφίστανται οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν δέκα ὀκτὼ Ναοί, ἀποτελοῦντες κοινὴν περιουσίαν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰσέτι δὲ τελοῦνται αἱ ἀκολουθίαι εἰς τοὺς Ναοὺς αὐτοὺς διαδοχικῶς ὑπὸ ἱερέων καὶ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Μάρ Θωμᾶς ΣΤ' ἀπέθανε τῷ 1808, ἠναγκάσθη δὲ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας του νὰ ὑποκύψῃ εἰς Ἰακωβιτικὴν ἀναχειροτενίαν, καθ' ἣν ἔλαβεν ἕτερον τίτλον, ὀνομασθεὶς Μάρ Διονύσιος Α' ³. Ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τούτου μετεφράσθησαν διὰ

πρώτην φοράν τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια ἐκ τῆς Ἑστανγκελιανῆς Συριακῆς εἰς τὴν ἐντοπίαν μαλαιανικὴν διάλεκτον.

Ἐτέρα τις ὅμως διαίρεσις ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας Διονυσίου Α', ὅστις ἔλαβε τὴν καὶ ὀνομασίαν τοῦ Μεγάλου.

Ραμπάν τις (ἀρχιμανδρίτης), ἐκ τῆς οἰκογενείας Καττουμανγκάτου, εἶχε πείσει τῷ 1772 τὸν ἤδη προμνημονευθέντα Μάρ Γρηγόριον νὰ χειροτονήσῃ αὐτὸν ἐπίσκοπον, ὅπερ καὶ ἐγένετο, τοῦ Ραμπάν λαβόντος τὸν τίτλον τοῦ Μάρ Κυρίλλου¹.

Ὁ τελευταῖος οὗτος ἴδρυσεν ἰδίαν ἀνεξάρτητον ἐπισκοπὴν ἐν Θοξχιγιούρ, ἣτις ὑφίσταται μέχρι τῆς σήμερον, μὴ ὑποτασσομένη οὔτε εἰς τὸν Ἰακωβίτην πατριάρχην Ἀντιοχείας οὔτε εἰς τὸν Πάπαν.

Τὸν ἐν λόγῳ Μάρ Κύριλλον διεδέχθη ὁ Μάρ Κυρίλλος Β', κατὰ σειράν δὲ ἠκολούθησαν οἱ Μάρ Φιλόξενος Α' καὶ Μάρ Φιλόξενος Β'. Ὁ τελευταῖος, μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου ἐπισκόπου, ἐχειροτόνησε τῷ 1811 τὸν Ἰωσήφ Ραμπάν ὡς Μητροπολίτην τῆς Ἰακωβιτικῆς Ἐκκλησίας, δοὺς εἰς αὐτὸν τὸν τίτλον τοῦ Μάρ Διονυσίου Β'².

Τῷ 1830 ὁ διάδοχος τοῦ Κυρίλλου Β' ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Ἰακωβίτου Μητροπολίτου Διονυσίου Δ', σήμερον δὲ ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Θοξχιγιούρ εὐρίσκεται εἰς μυστηριακὴν κοινωνίαν (intercommunio) μετὰ τῆς Μαρτομιτικῆς Ἐκκλησίας καὶ θεωρεῖται σχισματικὴ ὑπὸ τῆς Ἰακωβιτικῆς τριαυτῆς.

Τὸν Μάρ Διονύσιον Α' διεδέχθη ὁ ἀνεψιὸς του Ματτάν Ραμπάν, ὅστις εἶχε χειροτονηθῆ ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ θείου τοῦ ἐπίσκοπος τῷ 1796. Ὁ νέος Μητροπολίτης ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Θωμᾶ Ζ' ἀπέθανε δὲ τῷ 1810.

Διάδοχος τοῦ Θωμᾶ Ζ' ἐγένετο ὁ Θωμᾶς Η', ὅστις ἐχειροτονήθη κατὰ τρόπον ἀτελεῖ, ἐπειδὴ, εὐρισκομένου τοῦ Θωμᾶ Ζ' ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης αὐτοῦ, προσηγάθη πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἐκλεκτόρων του ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Μητροπολίτου καὶ ἀπλῶς ἐχειροθετήθη ὑπὸ τοῦ ἐτοιμοθανάτου Μάρ Θωμᾶ Ζ', λαβὼν τὸν προμνημονευθέντα τίτλον τοῦ Μάρ Θωμᾶ Η'.

Οἱ χριστιανοὶ ὅμως, ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς χειροθεσίας ταύτης, διηρέθησαν καὶ διετεθήσαν τινες ὑπὲρ τοῦ Μάρ Θωμᾶ Η' καὶ ἕτεροι ὑπὲρ τοῦ Ἰωσήφ Ραμπάν, προερχομένου ἐκ τῆς οἰκογενείας Κουνάνκουλαμ. Εἰς τὴν διαίρεσιν αὐτὴν ἐπενέβη ὁ Βρεττανὸς διοικητὴς συνταγματάρχης Μοῦρνο, ἀποφασίσας τῷ 1808 ὑπὲρ τοῦ Ἰωσήφ Ραμπάν, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Μάρ Φιλόξενου Β', ἐπισκόπου τῆς ἀνεξαρτήτου ἐπισκοπῆς τοῦ Θοξχιγιούρ, λαβὼν τὸν τίτλον τοῦ Μάρ Διονυσίου Β' τοῦ ἐκ Πούλικου (1817—1818). Διάδοχοι αὐτοῦ ὑπῆρξαν οἱ Μάρ Διονύσιος Γ' ³ ὁ ἐκ Πουναθαράι (1818—1825) καὶ Μάρ

1. Περὶ τῆς ἀνεξαρτήτου αὐτῆς ἐπισκοπῆς τοῦ Θοξχιγιούρ πρὸλ. The Indian church of St. Thomas ἔ.α. σ. 196. A History of the Syrian church κτλ. ἔ.α. σ. 53. The Mar Thoma Syrian church ἔ.α. σ. 25 κ.ε.

2. A History of the Syrian church κτλ. ἔ.α. σ. 53 καὶ 54. Christianity in India κτλ. ἔ.α. σ. 216—217.

3. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ The Orthodox Syrian church

1. A History of the Syrian church κ.τ.λ. ἔ. α. σελ. 45. The Indian church κ.τ.λ. ἔ. α. σελ. 171.

2. A History of the Syrian church in India ἔ.α. σ. 52.

3. Αὐτόθι σελ. 52. The Indian church of St. Thomas ἔ.α. σ. 195.

Η ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ ΔΙΟΡΙΣΘΕΙΣΑ ΠΕΝΤΑΜΕΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ- ΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΑΥΤΗΣ*

26 Πρὸς τὸν *Κυριάκον Φωτόπουλον*, νὰ ὑπομείνῃ μέχρι τοῦ Πάσχα καί, ἂν δὲν οἰκονομηθῇ ἢ προῖξ τῆς ἀρραβωνιαστικῆς του, νὰ λαμβάνῃ ἄλλην.

27 Πρὸς τὴν *δημογεροντίαν Ναυπλίου*, νὰ παρατηρήσῃ τὸ βον ἄρθρον τῶν ὁδηγιῶν τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς καὶ οὕτω νὰ κάμνῃ δῆλα πρὸς αὐτὴν τὰ περὶ τοῦ ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἀγιοῦ.

28 Πρὸς τὸν πανιερ. *Τοποτηρητὴν Ναυπλίου*, νὰ διορίσῃ ἐφημερίους καὶ τοὺς ἱερεῖς *Ζαλαντινούς* καὶ τοὺς *Τριπολιτζιώτας*.

29 Ἐδιωρίσθη ὁ πανοσιώτατος *ἀρχιμανδρίτης κ. Καισάριος*, νὰ περιέλθῃ τὴν ἐπαρχίαν *Ναυπλίου*, νὰ ὁδηγῇ τοὺς χριστιανούς πρὸς τὰ συμφερόντά των καὶ νὰ καταγράψῃ ἱερεῖς, ἐκκλησίας κλπ.

30 Πρὸς τὸν κ. *Α. Ροντόπουλον*, νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὰς προλαβούσας θρησκευτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀποφάσεις καὶ νὰ δώσῃ πρὸς τὴν νύμφην του τὰ δύο λουλούδια, τὴν προγαμιαίαν τῆς δωρεάν, κλπ.

31 Πρὸς τοὺς *Κρασιδιώτας*, νὰ ἐπιμεληθοῦν τὴν πρόοδον τῶν σχολείων των, διὰ τῆς συνδρομῆς των.

32 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ ἐν Ἐρμιόνη ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἀναγύρων, νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸ Ἄργος τὴν γ' τῆς *Τυρινῆς*, διὰ νὰ δώσῃ τὴν καταγραφὴν τοῦ μοναστηρίου του.

33 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς *Κοιλᾶδος*, παρομοίως.

34 Πρὸς τὴν *δημογεροντίαν* τοῦ *Κάτω Ναχαγέ*, νὰ ὑποχρεώσων πέντε κατοίκους ὀνομαστικῶς, νὰ παρευρεθοῦν τὴν *Τυρινὴν* εἰς τὸ Ἄργος, διὰ νὰ λάβουν ἐπιτίμιον, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ καπετὰν *Κώνστα Γηλώνη*.

35 Πρὸς τὸν κ. *Διαμαντὴ Δημητρακόπουλον* καὶ *Κυριάκην Κουντούσην*, νὰ ἐπιτροπεύσων τὴν ὄρφανὴν *Κατσαλουκοπούλαν* καὶ νὰ λάβουν τὰ κληρονομικά της δίκαια, διὰ νὰ μὴ λυθῇ ἢ μνηστεία της, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς προικός της.

36 Πρὸς τὸν *Διοικητὴν Ναυπλίας*, νὰ διατάξῃ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς *Παναγίας* ν' ἀποπληρώσων τὸν *Χατζη-Δημήτριον*, *Χίον*, διὰ τὴν ὁποίαν ἔκαμε κατασκευὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

(*) Συνέχεια ἀπὸ σελ. 300.

Διονύσιος Δ' ὁ ἐκ *Τσεππὰτ* (1825—1852).

Ὁ *Μάρ Θωμᾶς Η'* ἀπέθανεν τῷ 1816 καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ *Μάρ Θωμᾶς Θ'* τῷ 1817. Ὁ τελευταῖος οὗτος εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος ἐπίσκοπος ἐκ τῆς οἰκογενείας *Πακαλομμάταμ*, ἔκτοτε δὲ τὸ ἀρχαῖον αὐτὸ ἔθιμον ἐξέλιπεν.

(Συνεχίζεται)

Ἀρχιμ. ΠΑΝΤΕΛ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ

in Malabar ἔ. ἀ. σελ. 10 μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀρχιερατείας τῶν *Διονυσίων Β'* καὶ *Γ'*, ἐκ ρωμαϊοκαθολικῆς συνήθειας, πάντες οἱ πρεσβύτεροι τῆς ἐνοπίου Ἐκκλησίας τοῦ *Μαλαμπάρ* ἦσαν ἄγχοι. Τὸ ἔθιμον ὅμως αὐτὸ ἐξέλιπε μετὰ ταῦτα.

37 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἀγ. Ἀναγύρων, νὰ δεχθῇ ἐφημέριον τὸν *παπα-Ζαχαρίαν*, ὡς ἦτον καὶ προτοῦ.

38 Πρὸς τὸν *Διοικητὴν Κορινθίας*, νὰ καθυποβάλλῃ εἰς πολιτικὰς ὑποχρεώσεις τὸν καθυβρίσαντα παρανομώτατα τὴν γυναικαδέλφην του Ἀναστάσιον *Χελιώτην*.

39 Πρὸς τὸν κ. *Κωνσταντῖνον Ταμπακόπουλον*, ἀποδεικτικὸν περὶ τοῦ μεριδίου τῆς ἀδελφῆς του *Αἰκατερίνης*, τὸ ὁποῖον ζητεῖ ἐκ τῆς μητρικῆς τῆς περιουσίας.

40 Πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν *δημογεροντίαν Ναυπλίου*, ὅτι πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἔχει καιρὸν ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ νὰ θεωρήσῃ τὰ κατὰ τοῦ ἡγουμένου *Ἀγιοῦ*, μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς της ἀπὸ τὴν περιοδείαν, οὐδὲ τὰ περὶ τοῦ Ἁγίου *Γεωργίου*, ὡς ἡ ἀναφορὰ τῶν ἐπιτρόπων.

41 Πρὸς τὸν πανιερ. *Τοποτηρητὴν Ναυπλίου*, ν' ἀκολουθήσῃ τὴν προλαβοῦσαν πρόσκλησιν καὶ νὰ διορίσῃ τοὺς ξένους ἱερεῖς ἐφημερίους καὶ τοὺς *Τριπολιτζιώτας*, μέχρι τοῦ θείου Πάσχα καὶ τῆς ἐπιστροφῆς της.

42 Πρὸς τὸν οἰκονόμον τῆς *Κανδήλας*, ν' ἀφήσῃ τὰ ἐλαττώματά του καὶ ν' ἀκολουθήσῃ νέαν διαγωγὴν, διὰ νὰ μὴ παιδευθῇ πολιτικῶς.

43 Πρὸς τὸν διδάσκαλον τῶν ἐν *Ναυπλίῳ* ἀλληλοδιδασκτικῶν σχολείων κ. *Ν. Νικητόπουλον*, ἐπαινοῦσα αὐτὸν καὶ τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν του, τὴν ὁποίαν παρετήρησεν ἡ Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ εἰς τὰς ἐξετάσεις των.

Ἐκ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου τῆς Κορίνθου

13 Φεβρουαρίου 13

44 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς *Φανερωμένης*, νὰ παρουσιασθῇ ὅσον σύντομα, διὰ νὰ δώσῃ καταγραφὴν τοῦ μοναστηρίου του.

45 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς *Λέχουρας*, ὁμοίως.

46 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ *Στεφάνι*, ὁμοίως.

47 Πρὸς τὸν ἡγούμενον τοῦ *Γυμνοῦ*, ὁμοίως.

48 Πρὸς τὸν πανιερ. Ἁγιον *Κορίνθου*, νὰ διευθύνῃ τὰ ἐσώκλειστα τῶν ἡγουμένων, διὰ νὰ ἔλθουν νὰ δώσουν τὴν καταγραφὴν τῶν μοναστηρίων των.

49 Ἐδόθη τῷ ἡγουμένῳ τῆς κατὰ τὸ *Ναύπλιον* ἱερᾶς μονῆς τῆς *Μεταμορφώσεως* κ. Ἀρσενίῳ ἄδεια τῆς ἐξομολογήσεως.

50 Πρὸς τὴν *δημογεροντίαν* τοῦ Ἄργους, νὰ προμηθεύσῃ ἓνα κατάλυμα τῆς Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς, ἥτις μέλλει τὴν *Δευτέραν* τῆς *Τυρινῆς* νὰ μεταβῇ ἐκεῖ.

51 Πρὸς τοὺς ἱερεῖς, *δημογέροντας* καὶ λοιποὺς χριστιανούς τῶν χωρίων *Ναυπλίου* καὶ Ἄργους, νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἀρχιμανδρίτην *Καισάριον*, περιορχόμενον εἰς διδασκαλίαν καὶ καταγραφὴν ἐκκλησιῶν καὶ ἱερῶν.

52 Συνατικὸν πρὸς τοὺς χριστιανούς, νὰ ἐλεήσουν τὸν *Ἰωάν. Κοκόπουλον*, *Ζαλαντινόν*.

53 Πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου *Γυμνοῦ*, ν' ἀποκριθοῦν πρὸς τὸν Ἰγνάτιον *Πετζιώτην* ὅσα ἐπήρσαν τοῦ ἀποθανόντος συναδέλφου των *Ἰωακείμ*.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος.

Ἡ μνήμη τοῦ μεγίστου τούτου τῆς Ἐκκλησίας Πατρός, καίπερ παρερχομένη συνήθως διὰ τὸ πολὺ πλῆθος ἀπαρτήρητος, ἀποτελεῖ οὐχ ἥτιον ἐξαιρετικὴν εὐκαιρίαν ἐνισχύσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐργατῶν εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν δυσχερειῶν τοῦ ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνος. Διότι ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα ἀκαμάτου, ἡρωικοῦ καὶ ἀκαταβλήτου ἀγωνιστοῦ τοῦ χριστιανικοῦ ἰδεώδους, ὑπὲρ οὗ ἔπεσεν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεξον τοῦ καθήκοντος, δοξάζων τὸν Θεὸν «πάντων ἔνεκεν». Ὅθεν δίκαιον εἶναι νὰ ἐξαορθῇ ἡ σημασία τῆς ἐν τῷ Θεολογικῷ Φοιτητικῷ Οἴκτροφείῳ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου καθιερώσεως τῆς «Ἐβδομάδος τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου», περὶ ἧς ἀλλαγῆ τοῦ πάροντος φύλλον σημειοῦται καὶ καθ' ἣν ἐχρησιμοποιήθη πλουσίως ἡ εὐκαιρία τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς μνήμης του ὑπὸ τῆς ἐν τῷ Ἰδρύματι τούτῳ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν παρασκευαζομένης φερέλπιδος φοιτητικῆς νεότητος. Καί, ἐπὶ πλέον, ἡ πρωτοβουλία αὐτῆς δύναται ν' ἀποτελέσῃ καὶ μίαν ὥραιαν ἀπαρχὴν πρὸς εὐρύτεραν ἐποικοδομητικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ὄσων δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τῆς μεγάλης φυσιογνωμίας καὶ τοῦ θαυμαστοῦ ἔργου τοῦ κολοσσοῦ τούτου τῆς ἀγιότητος ἅμα καὶ δραστηριότητος, διὰ τῶν ὁποίων κατέστη, ὄντως, «φωστῆρ θεοφεγγής».

Δίδαγμα χρησιμώτατον.

Τὸ ἀλλαγῆ τοῦ παρόντος φύλλον ἐν μεγίστη συντομίᾳ σημειούμενον ἔργον τῆς πρωτοβουλίας καὶ ἀποτόμοις μόχθοις τῆς ἐπιτοπίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς πραγματοποιηθείσης, μετὰ ἐργώδεις ἀγῶνας, παροχῆς ὕδατος εἰς τὴν Σιάτισταν, μίαν ἀπὸ αἰῶνος διψῶσαν καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ποσίμου ὕδατος ὑπὸ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ δεινῶς δοκιμασθεῖσαν ἱστορικὴν πόλιν τῆς Βορείου Ἑλλάδος, δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀφήσῃ ἀσυγκίνητον τὴν Στήλην ταύτην, παρὰ τὴν σεμνὴν λιτότητα, μεθ' ἧς ἡ εἰδησις διεβιβάσθη τῇ «Ἐκκλησίᾳ». Δικαίως δὲ τὸ γεγονός ἀψηχόλησε

54 Πρὸς τὴν σεβαστὴν Κυβέρνησιν, ἂν ἐγκρίνῃ νὰ διορισθῇ ἱεροκέρυξ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ὁ κ. Ἰωάσαφ.

55 Πρὸς τὸν Προσωρινὸν Διοικητὴν τῆς Κορινθίας, νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς Φαναρίτας νὰ δεχθῶν τὸν ἐφημέριόν τους παπα Γεώργιον μέχρι τῆς προθεσμίας του.

56 Πρὸς τὸν Ἅγιον Κορίνθου, νὰ φυλάττῃ χρεὴ ἀρχιερατικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ καὶ νὰ ὀδηγῇ τοὺς ἱερωμένους καὶ κοσμικοὺς εἰς τὸν θεῖον φόβον καὶ τοῦ λοιποῦ νὰ μὴ χειροτονῇ μέχρις ἐπομένου τακτικοῦ κανονισμοῦ εἰς τοῦτο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς.

(Συνεχίζεται) ΤΑΣΟΣ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

διὰ πολλῶν καὶ μετ' ἐγκωμίων τὰς στήλας τοῦ ἡμερησίου τύπου, καὶ ἰδιαίτερος τῶν μακεδονικῶν ἐφημερίδων. Διότι πρόκειται περὶ γεγονότος, ὅπερ, ἀποτελέσασαν ἀνεκπλήρωτον ὄνειρον τόσων γενεῶν, κατέστη πραγματικότης ἐντὸς ἐλαχίστου σχετικῶς χρόνου, ἀφ' ἧς ὁ Ἱεράρχης τοῦ τόπου, πιστὸς εἰς τὸ τοῦ Κυρίου «ἐδίψησα καὶ ἐποίησάτε με», ἔθηκεν εἰς κίνησιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν του δύναμιν καὶ κατώρθωσε νὰ συναγείρῃ μὲν τὰ ἑκασταχοῦ τῆς ἀλλοδαπῆς διεσπαρμένα πνευματικὰ του τέκνα, νὰ ἐμφυσηθῇ δὲ τὴν ἔνθεον πίστιν καὶ τὸν ζωογόνον ἐνθουσιασμόν του εἰς πάντα ὁπωσδήποτε ὀφειλόμενα ἢ δυνάμενον νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὄνειρου. Ἄλλ' ἐπὶ πλέον, ἀποδεικνύει τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο, ὅτι τὰ τέως ἀδύνατα γίνονται δυνατὰ ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης. Δίδαγμα χρησιμώτατον πάντοτε, ἐν παντὶ καὶ πανταχοῦ.

Τὰ ἀποτελεσματικώτερα ὄπλα.

Κατὰ τὰς ἐξ Ἀμερικῆς πληροφορίας, ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς, ὁμιλῶν κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου παγκοσμίων ὑποθέσεων τῆς Βορείου Καρολίνας πρὸς τιμὴν Αὐτοῦ καὶ τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλείσης παρορευθὲν γεῦμα, εἶπεν ὅτι ἡ σημερινὴ δυστυχία καὶ ἀγωνία τοῦ κόσμου ὀφείλεται εἰς τὴν σύγκρουσιν μεταξὺ τοῦ ἀγωνιζομένου νὰ ὑποδουλώσῃ τὸν ἄνθρωπον χονδροειδοῦς ὕλισμοῦ, ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς ἰδεολογίας τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν πνευματικῶν ἀξιών, ἀφ' ἑτέρου, καὶ προσέθηκεν: «Αὐτὸ τὸ πρόβλημα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπισθῇ, τὰ ὄπλα δέ, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ χρησιμοποιήσωμεν διὰ ν' ἀποκροσώμεν τὸ σκοτεινὸν κακὸν τοῦ ὕλισμοῦ, ἐν τελικῇ ἀναλύσει, δὲν εἶναι ἡ ὕλική βία ἢ ὁ δόλος, ἀλλ' ἡ πίστις, ἡ πραότης, ὁ ἀνθρωπισμός, ἡ ἀποφασιστικότης καὶ ἡ ἀπεριόριστος ὑπομονή. Τὰ ὄπλα ταῦτα, ὅταν φρονίμως καὶ ἐν χαταλλήλῳ χρόνῳ χρησιμοποιῶνται, εἶναι τελείως ἀποτελεσματικά». Καὶ περαιτέρω ἡ Α. Μ. ἐξέφρασε τὴν πεποίθησιν, ὅτι «οὐδέμια καθαρῶς στρατιωτικὴ νίκη δύναται ποτε, αὐτῇ καθ' ἑαυτήν, νὰ εἶναι ἀποτελεσματικῆ».

Αἱ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν χειρῶν ἐξερχθεῖσαι διαπιστώσεις αὗται πρέπει νὰ τύχωσι τῆς ἀπαιτουμένης προσοχῆς καὶ μελέτης ἀπὸ μέρους ὄσων, τυχόν, ὑποτιμῶσιν εἰσέτι τὴν ἀξίαν τοῦ πνευματικοῦ παραγοντος διὰ τὴν σύγχρονον ζωὴν.

Ἡ ἀρίστη μέθοδος.

Ὅμιλῶν κατὰ τὴν αὐτὴν, ὡς ἀνωτέρω, συγκέντρωνεν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς καὶ περὶ τοῦ προβλήματος τῆς εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἑθνους ἐπαναφορᾶς τῶν ὑπὸ ἀντεθνικῶν κηρυγμάτων παρασυσθέντων ποτὲ ἀηλίμων, ἀνέφερε μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας τὴν ἐν ταῖς Βασιλικαῖς Σχολαῖς τῆς Λέρον μεταχειρισθῆναι καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν θυμάτων τούτων τοῦ ὕλισμοῦ ὡς ἐλευθέρων ἀνθρώπων, ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἢ εἰς τὴν κοινωνίαν ἀπόδοσις των ὡς χρηστῶν πολιτῶν, οἵτινες σήμερον θεωροῦνται ὡς οἱ καλλίτεροι πατριῶται. Ἐντεῦθεν δὲ συνεπέρανεν ὁ Βασιλεὺς, ὅτι ἡ συμπάθεια καὶ ἡ ἀνθρωπίνη μετα-

χείρισις συνιστώσι την ἀρίστην μέθοδον διορθώσεως τῶν παρεκτροπομένων.

Τίς δύναται νά ἀντεῖπη;

Ὁ διωγμός.

Ὁ κομμουνισμός συνεχίζει ἀμέλεικτον τὴν ἀντι-χριστιανικὴν δρασίῳ του. Ἡ δ' ἐπ' ἐσχάτων ἀγγελθεῖσα σύλληψις τοῦ Πριμάρτου τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Καρδινάλιον Βιοζίνσκη καὶ ἡ ἐγκάθειριξις πολλῶν καὶ ἄλλων πολωνῶν Ἀρχιερέων προσθέτει μίαν ἐπὶ πλέον ἀπόδειξιν τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἀντιμετωπίζεται ἀπὸ κομμουνιστικῆς πλευρᾶς τὸ θέμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ἣτις ἀποτελεῖ οὐσιωδέστατον μέρος τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Δι' ὃ καὶ δικαίως ὁ νέος διωγμός ἐξ-ηγεῖται τὴν παγκόσμιον συνείδησιν καὶ προὐκάλεσε τὰς διαμαρτυρίας πάντων τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον ἐλευθέρως σκεπτομένων ἀνθρώπων.

Κατὰ τῆς διὰ μυριοστὴν ἤδη φορὰν ἐκδηλουμένης ἀντιθέου ταύτης κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐνεργείας τῶν κομμουνιστῶν καὶ ἡμεῖς δὴ ψυχῇ διαμαρτυρούμεθα, τὴν βαδνύτατην ἐκφράζοντες συμπάθειάν μας πρὸς τὰ εὐγενῆ θύματα τοῦ ἀπανθρώπου διωγμοῦ.

Καὶ ἐπ' εὐκαιρία ἐρωτῶμεν:

Ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψει, ὅτι κατὰ τρόπον οὕτως ἀπάνθρωπον συμπεριφέρονται οἱ διακηρύσσοντες, ὅτι ἀγωνίζονται ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἀνθρώπων, χρειάζεται, ἀρά γε, ἄλλο τι, διὰ νά γίνῃ ἀντιληπτὸν τὸ μέγεθος τῆς μωρίας τῶν πιστευόντων εἰς τὰς ἐπαγγελίας τῆς κομμουνιστικῆς προπαγάνδας;

Ἡ «Καθολικὴ».

Ἡ συνάδελφος «Καθολικὴ» διὰ τῆς πανηγυρικῆς ἐκδόσεώς της τῆς 9ης τοῦ παρόντος μηνὸς συνεπλήρωσεν εἰκοσιπενταετῆ γόνιμον σταδιοδρομίαν, ὡς ὄργανον τῆς ἐν Ἑλλάδι ρωμαιοκαθολικῆς Ἱεραρχίας καὶ ὡς μέσον ἐπικοινωνίας καὶ συνδέσμου μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα πιστῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, σημαντικὰς ὑπηρεσίας προσενεγκούσα καὶ εἰς τὴν ἐνημέρωσιν παντὸς ἐνδιαφερομένου περὶ τῆς ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου ρωμαιοκαθολικῆς ἐν γένει κινήσεως. Συμμεριζόμενοι τὴν δικαίαν χαρὰν τῆς ἐορταζούσης συναδέλφου ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ τούτῳ, ἰωβιλαίῳ της, ἐυχόμεθα αὐτῇ, ὅπως καὶ ἄλλων τοιούτων πανηγυρισμῶν ἀξιωθῇ.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, συνεδριάσασα ἐν ταῖς πρὸς τοῦτο τακταῖς ἡμέραις, κατὰ τὸ διαρρεῦσαν πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ παρόντος μηνὸς, ἐπελήφθη διαφόρων τρεχούσης ὑπηρεσιακῆς φύσεως ζητημάτων.

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1550/737 καὶ ἀπὸ 10 τοῦ παρόντος μηνὸς Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἀνεκοινώθη τοῖς Σεβ. Ἱεράρχαις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι: «τὰ πιστοποιητικὰ ἀγαμίας τῶν ἐκτὸς τῆς οἰκείας Μητροπολιτικῆς Ἐπαρχίας μελλόντων νά τελέσωσι τοὺς γάμους αὐτῶν θὰ ἐκδίδονται κυρίως μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου, παρ' αὐτοῦ ὑπογράφόμενα, ἢ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ νομίμου αὐτοῦ

ἀναπληρωτοῦ (Πρωτοσυγκέλλου ἢ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου), κατ' ἐξαιρέσιν δέ, καὶ πρὸς ἀποφυγὴν δυσκολιῶν, ἕνεκα τοπικῶν, ἢ καιρικῶν λόγων, θὰ ὑπογράφονται, ἐντολῇ τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου, ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ἀρχιερατικῶν Ἐπιτρόπων. Πάντοτε δέ τὰ εἰρημένα πιστοποιητικὰ θὰ ἐκδίδονται, ὡς καὶ προγενεστέρα Συνοδικῆ Ἐγκύκλιος (593/50) ὀρίζει, κατόπιν αἰτήσεως τοῦ ἁρμοδίου ἐφημερίου, πιστοποιούντος δι' αὐτῆς τὸ ἀκώλυτον τοῦ γάμου».

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1657/738 καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἀνωτέρω ἡμερομηνίας Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται, ὅπως προέλθωσιν εἰς τὰς ἀναγκαίας ἐνεργείας πρὸς τακτικὴν εἰσπράξιν τῶν διὰ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου νομίμων ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου πόρων, ἐκκοινοποιήθη δὲ τούτοις τὸ ὑπ' ἀριθ. 75919/53 πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον ἐγγραφον τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, ἐν ᾧ τονίζεται, ὅτι, κατόπιν καὶ τῆς νέας αὐξήσεως τῶν μηνιαίων ἀποδογῶν τῶν ἐφημερίων, «τὸ ἄχρι τοῦδε παρουσιαζόμενον σημαντικὸν ἔλλειμμα τοῦ λογαριασμοῦ «Κεφάλαιον πρὸς πληρωμὴν τοῦ μισθοῦ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου» θὰ καταστῇ ἔτι μεγαλύτερον» καὶ ἐφιστᾶται ἐν προκειμένῳ ἰδιαιτέρως ἡ προσοχὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὅσον ἐνεστὶν ἐπιμελεστέρας εἰσπράξεως τῶν πόρων τοῦ Κεφαλαίου τούτου, ἥτοι: «α) τῆς ἐνοριακῆς εἰσφορᾶς πρὸς τὴν πρὸς τοῦτο νόμῳ ἐντεταλμένων ὀργάνων, συμφώνως πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1096/50 πρᾶξιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ τὴν εἰς ἐκτέλεσιν ταύτης ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 300522/50 ἀπόφασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ β) τοῦ ἐτέρου πόρου, τοῦ προερχομένου ἐκ τῆς ἐπιβληθείσης εἰσφορᾶς ἐξ 25% ἐπὶ τῶν ἀκαθάριστων εἰσπράξεων τῶν Ἱ. Ναῶν, διότι μόνον οὕτω θὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ θετικὴ ἀπόδοσις τῶν πόρων τούτων καὶ ἡ μέχρις ὀρισμένου σημείου κάλυψις τοῦ ὑφισταμένου σχετικοῦ οἰκονομικοῦ ἀνοίγματος».

— Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2217/739 καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου παρεκλήθησαν οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως τὰ πρὸς τὰ διάφορα Ὑπουργεῖα ὑπ' αὐτῶν ἀποστελλόμενα ἔγγραφα κοινοποιῶσιν ἀπαραιτήτως καὶ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ πρὸς ἐνημέρωσιν αὐτῆς.

Ἀποστολικὴ Διακονία. Κατὰ πληροφορίας ἐκ Σιατίστης, συνεχίζονται ἐντατικῶς ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ αὐτόθι Παραρτήματος αἱ ἐργασίαι πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ τὸν παρελθόντα Μάιον θεμελιωθέντος κτιρίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας οἱ ἐν Ἀμερικῇ Σύλλογοι Σιατιστέων ἀπέστειλαν τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ κ. Ἰακώβῳ 1000 δολλάρια.

Τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὴν ἐπιμελίαν «Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Γωνία» θρησκευτικῆς Ἀδελφότητος ἐγνώρισεν δι' ἔγγραφο τοῦ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ, ὅτι αὕτη ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ της ὅπως συμβάλῃ εἰς διδομένας εὐκαιρίας εἰς τὴν εὐδόωσιν τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς, εἰς ἣν ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν περιέχονται καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Ἀδελφότητος, θέτει τὰς δυνάμεις της εἰς τὴν διάθεσιν ταύτης, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 4 τοῦ ἄρτι ὑπὸ τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἐγκριθέντος Καταστατικοῦ αὐτῆς.

Ὑπὸ τοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Φλωρίνης Τοπικοῦ Παραρτήματος τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὄργανώθη αὐτόθι τῇ 18-25 παρελθόντος μηνὸς, ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Βασιλείου, «Ἐβδομάς Κηρυγμάτων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας», καθ' ἣν, συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα, ἐγένετο σειρά ἐσπερινῶν κηρυγμάτων ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἐν μεγάλῃ συρροῇ εὐσεβοῦς ἀκροατηρίου, καὶ εἰδικαί διμυλίας ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ τοῖς Κατηχητικοῖς Σχολείοις τῆς πόλεως παρὰ τοῦ ὑπὸ τῆς Δ' Ἰωάννου Ἐπισκόπου

Διαφωτίσεως και Τύπου, παρακλήσει του Σεβ. Μητροπολίτου, αποσταλέντος εκείσε Ιεροκήρυκος.

Ἐπί τῆς κατά τὴν 13ην λήξαντος μηνὸς ἀγομένη μνήμῃ τοῦ μεγάλου τῆς Ἐκκλησίας Πατρὸς ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, προνοαί, τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Θεολογικοῦ Φοιτητικοῦ Οἰκοτροφείου αἰδεσ. κ. Ἰωάννου Ράμφου καὶ εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἐθεσπίσθη διὰ τοὺς θεολόγους φοιτητὰς «Ἐβδομάς τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου», τῆς 9—16 Νοεμβρίου. Κατὰ τὸ εἰδικὸν τῆς Ἐβδομάδος Πρόγραμμα, καθ' ἑκάστην μὲν ἐγίνετο μετὰ τὴν πρωϊνὴν προσευχὴν μελέτη τῶν περὶ Ἱερωσύνης λόγων τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς καθ' ἡμέραν ἐστιάσεις τῶν φοιτητῶν ἀνάγνωσις ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγ. Πατρὸς, τῆς δὲ 12 Νοεμβρ. ἐν πρωϊνῶν μάθημα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Κ. Μπὸνῃ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ ἐν ἀπογευματινῶν ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ τῆς αὐτῆς Σχολῆς κ. Γερ. Κονιδάρη ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱ. Χρυσόστομος καὶ ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ δ' αἰῶνος». Τῆς 13 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐτέλεσθη ἐν τῷ καθολικῷ τῆς Ἱ. Μονῆς Πετρακῆ ἡ θεία Λειτουργία, καθ' ἣν μετέλαβον τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων οἱ φοιτηταί, ὠμίλησε δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Διευθυντὴς τοῦ Οἰκοτροφείου περὶ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Βασ. Βέλλας ὥρισεν ἐξ ἰδίου ἔπαθλον πρὸς ἐκτύπωσιν μεταφράσεως τῶν περὶ Ἱερωσύνης λόγων τοῦ Ἱ. Χρυσοστόμου, φιλοτεχνηθησομένης ὑπὸ τροφίμων τοῦ Οἰκοτροφείου.

Τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον ἐπισκέφθησαν οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. κ. Γάφος καὶ Τωμαδάκης μετὰ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστ. Διακονίας Καθηγητοῦ ἐπίσης κ. Βασ. Μ. Βέλλα καί, παρακαθήσαντες εἰς τὴν κοινὴν τράπεζαν, ὠμίλησαν ἐπικαιρῶς πρὸς τοὺς φοιτητὰς.

Συμπληρωθεῖσης τῆς εἰς τὰ Τυπογραφεῖα τῆς Ἀποστ. Διακονίας ἐκτυπώσεως τοῦ «Ψ α λ τ ρ ἰ ο υ», τίθεται ἤδη τοῦτο εἰς κυκλοφορίαν ἐντὸς τῆς παρουσίας ἑβδομάδος, ἀποστελλόμενον παντὶ τῷ αἰτούντι. Τιμᾶται δρχ. 35.000.

Ἐπίσης ἤρξατο ἡ κυκλοφορία τοῦ νέου εἰκονογραφημένου Ἡμεροδελτίου τοῦ ἔτους 1954. Τιμὴ ἐκάστου μετὰ τοῦ καλλιτεχνικοῦ του πλαισίου (εἰκῶν τοῦ φύλακος Ἀγγέλου) δρχ. 8.000.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος τῆς μεσημβρίας τῆς 12ης Ἰσταμένου, συμπαραστούμενος ὑπὸ τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Ρωγῶν κ. Διονυσίου καὶ Μαραθεῶν κ. Δαμασκηνοῦ, ἐτέλεσεν Ἀγιασμόν ἐπὶ τοῦ νεοτεύκτου πλοίου τοῦ ἐφοπλιστοῦ κ. Εὐγ. Εὐγενίδου, «Ἀθῆναι», ἐφ' οὗ ὑψώθη ἡ Ἑλληνικὴ Σημαία.

— Χθὲς ἡ Α. Μακαριότης, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ρωγῶν κ. Διονυσίου, ἐτέλεσεν ἐν τῇ Βουλῇ τὸν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Β' Συνόδου τῆς Γ' Περιόδου τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων Ἀγιασμόν.

— Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν πρῶτον δεκαπενθήμερον τοῦ παρόντος μηνὸς ἡ Α. Μακ. ἐδέχθη τὸν στρατηγὸν κ. Σπυρίδωνος, τὸν ναύαρχον κ. Σ. Μαυρομιχάλην, τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου Ἀεροπορίας πτέραρχον κ. Κελαϊδῆν, τὸν διευθυντὴν τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου κ. Χρ. Καρατζῆνην, τὸν ἐφοπλιστὴν κ. Εὐγένιον Εὐγενίδην, τὸν διευθυντὴν τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν κ. Τρακάκην κ.ἄ.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱ. Μητρόπολις Δημητριάδος.

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Βόλου, ὅτι τῆς 7—9 τοῦ παρελθόντος μηνὸς συνεκλήθησαν αὐτόθι ὑπὸ τοῦ Σεβ.

Μητροπολίτου κ. Ἰωακείμ εἰς τὸ ἐτήσιον Συνέδριον τῶν οἱ Ἐφημέριοι τῆς Ἐπαρχίας. Τούτου συμμετέσχον 110 Ἱερεῖς, ὠμίλησαν δὲ κατ' αὐτὸ ὃ τε Σεβ. Μητροπολίτης, ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ», καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως κ. Πολύκυρπος, ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς ἐν τῷ Ναῶ». Ἀκολούθως εἰσηγήθησαν, κατὰ σειράν, ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως κ. Παπαϊωάννου ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ συμβολὴ τοῦ ἱεροπρέπου Κλήρου μέγας παράγων ἐν τῷ Ἐθνει καὶ τῇ Κοινωνίᾳ», ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἰω. Μακρόπουλος περὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως», ὁ Δ/τῆς τῆς Ἀνωτ. Ἐκκλησ. Φροντιστηρίου κ. Δ. Εὐταθόπουλος ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ», ὁ Ἐπιθεωρητὴς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως κ. Γ. Σακελλάρης ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Διδάσκαλος», ὁ θεολόγος Καθηγητῆς κ. Ἀπ. Παπαδόπουλος «Ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῆς ἐνορίας» καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Σταυρουπόλεως, τέλος, ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ἱερεὺς ἐν τῇ καθ' ὅλου ἱερατικῆ αὐτοῦ ζωῇ», ἀνακεφαλαιώσας πάντα τὰ ἐν τῷ Συνεδρίῳ λεχθέντα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου ὑπεβλήθησαν καὶ ἐλύθησαν σχετικὰ πρὸς τὰ θέματα αὐτοῦ ἀπορίαὶ ἐν τῶν Συνεδρίων καὶ ἐτελέσθησαν ὑποδειγματικαὶ λειτουργίαι, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ ἁγ. Ἰακώβου Ἀδελφοθεοῦ, τελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως κ. Πολυκάρπου.

Ἱ. Μητρόπολις Θήρας.

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Θήρας, ὅτι ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Γεώργιος, ἐπισκεφθεὶς πάσας τὰς συναποτελούσας τὴν μητροπολιτικὴν τοῦ Ἐπαρχίου νήσους, ἐδίδαξε τὸν εὐσεβῆ λαὸν κατὰ τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐν πολυπληθεῖ ἑκκλησιαστικῇ τελεσθεῖσας ἑκασταχοῦ ἱεράς ἀκολουθίας καὶ ἐπελήφθη τῆς λύσεως διαφόρων τοπικῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, πανταχοῦ γενόμενος δεκτὸς μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης.

Ἱ. Μητρόπολις Μεσσηνίας.

Πληροφοροῦμεθα ἐκ τῆς «Διδαχῆς» τῶν Καλαμῶν, ὅτι τὴν 20ὴν τοῦ παρελθόντος μηνὸς συνήλθον ἐν Πύλῳ εἰς διήμερον Ἱερατικὸν Συνέδριον, συγκληθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Χρυσοστόμου, ἅπαντες οἱ ἐφημέριοι τῶν ἐν τοῖς τέως Δήμοις Πυλίων, Μεθώνης καὶ Βουφράδος ἱερῶν ναῶν, ξενισθέντες ὑπὸ τῆς Α. Σ. ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Οἴκῳ Πύλου.

Κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦτο, οὐτινος προήδρευσε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, μετὰ εἰσηγητικὴν ὁμίλιαν τῆς Α. Σ. περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συζητῆς ἐπαφῆς ἐφημερίων καὶ Ποιμενάρχου, ἐξητάσθησαν τὰ περὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, περὶ τῆς Ἐξομολογήσεως, περὶ τῶν καθηκόντων τῶν Πνευματικῶν καὶ περὶ τῆς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ θέσεως τοῦ Ἱερέως θέματα. Ἐδόθη δὲ ἡ εὐκαιρία εἰς τοὺς αἰδεσ. Συνέδρους νὰ παρακολουθήσουν ὑποδειγματικὴν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ δαπάναις τῶν ἐν Ἀμερικῇ Μεσσηνίᾳ ἀνεγειρόμενον ἐν Πύλῳ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Ἑλλῆν. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ Νοσοκομείου, καὶ νὰ συμπροσευχηθῶσιν ὑπὲρ τῶν εὐγενῶν χορηγῶν τοῦ λαμπροῦ τούτου ἔργου.

Παρόμοιον τοπικὸν Συνέδριον συνεκροτήθη καὶ ἐν Θουρίᾳ τῆς 27ῆς τοῦ αὐτοῦ μηνὸς, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, διὰ τοὺς Ἐφημέριους τῆς περιφέρειας τῶν τέως Δήμων Θουρίας, Ἄριος καὶ Ἀμφείας.

Ἱ. Μητρόπολις Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν.

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Νευροκοπίου, ὅτι, τῆς μερίμνης τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἀγαθαγγέλου, ἐλειτούργησαν κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ 25 ἐν ὄλῳ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ὧν 15 Κατώτερα, 3 Μέσα, 2 Ἀνώτερα καὶ 5 Ἐργαζομένων Νεα.

νίδων, μετ' 725 μαθητὰς καὶ 680 μαθητρίδας, μετ' ἐπιμελείας παρακολουθήσαντας ἀνελλιπῶς τὰ μαθήματα καὶ μετασχόντας ἐπανελημμένως εἰς διαφόρους ἐκδηλώσεις κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο συνειργάσθησαν μετὰ ζήλου ὁ τε θεολόγος Γυμνασιάρχης Νέας Ζίχνης κ. Κ. Παναγιώτου καὶ οἱ θεολόγοι ἐπίσης Καθηγητὰι κ. κ. Γ. Γιαννακίδης καὶ Σπανόπουλος, καθὼς καὶ ἄλλοι λειτουργοὶ τῆς μέσης καὶ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Ι. Μητρόπολις Σιδηροκάστρου.

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σιδηροκάστρου, ὅτι τῇ 17-18 παρελθόντος Σεπτεμβρίου συνεκροτήθη Ἱερατικὸν Συνέδριον ἐν τῇ αὐτόθι μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Βασιλείου, τῇ συμμετοχῇ 55 ἡμεριῶν, μετὰ προθυμίας καὶ χαρᾶς προσελθόντων εἰς αὐτὸ καὶ μετ' ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς παρακολουθησάντων τὰς ἐργασίας αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον τελετὴν παρήσαν καὶ ἄψαι αἱ τοπικαὶ Ἀρχαί, κατὰ δὲ τὰς ἐπακολουθησάσης συνεδρίας ὤμιλησαν ὁ τε Σεβ. Μητροπολίτης, «περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ Ἱερέως ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ναοῦ», καὶ ὁ Πανοσολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἄθαν. Γκίνης, Καθηγητὴς τοῦ αὐτόθι Γυμνασίου, «περὶ τῶν Κατηχητ. Σχολείων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον», καὶ συνεζητήθησαν διάφορα ἄλλα ἐνδιαφέροντα τοὺς Συνέδρους θέματα, ὑποβληθέντα ὑπ' αὐτῶν.

Τὸ Συνέδριον ἐτεματίσθη διὰ κοινου δείπνου, παρατεθέντος ὑπὸ τῆς Α. Σ., καθ' ὃ ἐξεφωνήθησαν σχετικοὶ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Συνεδρίου λόγοι.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἀναγκαιούντων τῇ Ἐπαρχίᾳ Ἱεροψαλτῶν, ἴδρυσεν ἐν τῇ ἔδρᾳ του Σχολὴν Βυζαντινῆς Μουσικῆς, εἰς ἣν ἐνεγράφησαν ἤδη 25 νέοι.

— Ἡ Α. Σ. κατὰ τὸ τελευταῖον δῆμιον ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τεσσάρων ναῶν ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος εὐλαβῶν προσκυνητῶν.

Ι. Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης.

Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Σιατίστης, ὅτι τῇ 25ῃ παρελθόντος μηνὸς ἐτελέσθησαν αὐτόθι ἐν πάσῃ μεγαλοπρεπείᾳ τὰ ἐγκαίνια τοῦ μεγάλου καὶ ἱστορικοῦ διὰ τὴν Σιατίστηαν ἔργου τῆς ὑδρεύσεως τῆς πόλεως, τὸ ὅποιον ὡς γνωστὸν ἀποτελεῖ τὸ προῖον ἀτρώτων πολυετῶν κόπων καὶ ἀγώνων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ἰακώβου. Παρήσαν ἀντιπρόσωποι τῆς Κυβερνήσεως, μέλη τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς καὶ αἱ πολιτικά καὶ στρατιωτικά Ἀρχαὶ τοῦ Νομοῦ, ἀπειρα δὲ πλήθῃ παρηκολούθησαν τὰς ὡραίας θρησκευτικὰς τελετὰς, αἱ ὁποῖαι διεξήχθησαν εἰς τε τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ τὴν δεξαμενὴν, ἐν μέσῳ βαθείας συγκινήσεως τοῦ ἀπ' αἰῶνος διψῶντος λαοῦ. Ἡ συγκίνησις τοῦ λαοῦ ἔφθασεν εἰς τὸ κατακόρυφον, ὅταν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἤνοιξε τοὺς κρουνοὺς καὶ ἐπλημύρισεν ἡ πόλις σὺμπας ὁ λαὸς τὴν στιγμὴν ἐκείνην δακρῶν ἔψαλεν ἀθρομήτως τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Εἰς ὅλας τὰς τελετὰς ἐξεφωνήθησαν ἐνθουσιῶδεις λόγοι, δι' ὧν ἐξεφράσθη ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ λαοῦ, κατὰ συγκινητικώτατον τρόπον, πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἱεράρχου του καὶ πρὸς τὰ ἐν Ἀμερικῇ ἀπόδημα τέκνα τῆς Σιατίστης. Ἡ ἀξία τοῦ ἔργου τῆς ὑδρεύσεως ὑπολογίζεται εἰς 10 δισεκατομμύρια δραχμῶν, θεωρεῖται δὲ τοῦτο ὡς ἐν ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ὑδρευτικά ἔργα, ἅτινα ἐγένοντο εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ τὸ πρῶτον, ὅπερ γίνεται τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἐκκλησίας.

— Ὡσαύτως πληροφοροῦμεθα ἐκ Σιατίστης, ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτὸσε ἐπίσκεψίν Του ἠδύοκῆσε νὰ ἐγκρίνη, ὅπως διατεθῇ ἡ ἀπὸ πολλοῦ ὑπεσχημένη ἀπὸ μέρους τοῦ Βασιλικοῦ Ἐρά-

νου «Πρόνοια Βορείων Ἐπαρχιῶν» ἐκ 400 ἑκατομ. δραχμῶν πίστωσις, εὐθὺς ὡς ἐξαντηθῇ ἡ ἰσόποσος τοιαύτη τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ νέου κτιρίου τοῦ Οἰκοτροφείου τοῦ Τσοτύλιου Γυμνασίου, εἰς τὸ ὅποιον, ὑπὸ τὴν σκέπη τῆς Ἐκκλησίας, θὰ διαιτῶνται περὶ τοὺς 450 μαθητὰι. Διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἔχει ἐξασφαλίσει καὶ ἄλλην, ἱκανὴν χρηματικὴν βοήθειαν ἀπὸ μέρους τῶν ἐν Νέᾳ Ἀγγλίᾳ τῶν Ἠνωμένων Πολιτιῶν Μακεδονικῶν Σωματείων.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας, τῇ 4 Ὀκτωβρίου, παρουσία τῶν Ἀρχῶν τοῦ Νομοῦ, ἐτέθη εἰς Τσοτύλιον ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ νέου κτιρίου τοῦ Ὑγειονομικοῦ Σταθμοῦ (Πολυιατρείου), ὁ ὅποιος ἱδρύεται ἐκ δωρεᾶς 10.000 δολλαρίων, ἅτινα ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην ἡ ἐν Ἀμερικῇ Παμμακεδονικὴ Ὀργάνωσις. Τόσον ὁ τελεταρχὼν Ἱεράρχης, ὡς πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνεγέρσεως τοῦ Ἰδρύματος, ὅσον καὶ ὁ Νομάρχης κ. Βῆχος ἐξήραν τὴν σημάσιαν τοῦ ἔργου καὶ ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν κατοίκων τῆς περιφερείας πρὸς τοὺς ἐν Ἀμερικῇ εὐγενεῖς δωρητὰς.

— Πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην, κατόπιν σχετικῆς ἐκκλησιᾶς του, ἀπέστειλαν οἱ ἐν Ἀμερικῇ Σύλλογοι Σιατιστέων: 1.000 δολλάρια ὡς εἰσφορὰν τῶν διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ κτιρίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, 500 δολλάρια διὰ τὴν ἐπισκευὴν ἑνὸς παλαιοῦ διδασκατηρίου τῆς πόλεως, τὸ ὅποιον θὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς πνευματικὸν κέντρον διὰ τὴν ἀγροτικὴν συνοικίαν τῆς Σιατίστης, καὶ 100 δολλάρια διὰ τὸν ἐσωτερικὸν καλλωπισμὸν τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως. Ὁ δ' ἐν Οὐασινγκτῶν Ἱερεὺς αἰδεσ. Θωμᾶς Δανιὴλ ἀπέστειλε 300 δολλάρια διὰ τὴν κατασκευὴν τέμπλου εἰς τὸν νέον ναὸν τοῦ χωρίου Μόρφη, εἰς μνήμην τοῦ ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν κατακρεουργηθέντος ἀδελφοῦ του ἀειμνήστου ἱερέως Πέτρου Δανιὴλ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Θεοδώρου Ν. Καστανᾶ καθηγητοῦ τοῦ Πειραματικοῦ Σχολείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κινηματογραφικὴ ἀγωγή Θεσσαλονίκη 1953 (σελ. 77).

Ψυχολογία, πνευματικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ ἀξία τοῦ Κινηματογράφου. Ἡ χριστιανικὴ ζορικὴ τοῦ Κινηματογράφου. Ἡ πράξις τῆς Καθολ. Ἐκκλησίας. Προτεσταντικαὶ προσπάθειαι. Πολιτιστικὴ χρησιμοποίησις τοῦ Κινηματογράφου. Τὸ παιδί καὶ ὁ Κινηματογράφος. Ἡ Κινηματογραφικὴ ἀγωγή ὡς σχολικὸν μάθημα.

Παναγ. Χ. Δημητροπούλου, πτυχ. Θεολογ. Σχολῆς Πανεπ. Ἀθηνῶν, Master of Arts τοῦ ἐν Η. Π. Α. Drew Univ., Τὸ πρόβλημα τῆς γνησιότητος τοῦ «Περὶ σαρκώσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ Ἀπολλιναρίου λόγου δύο» τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου. Ἀνάπτυον ἐκ τῆς «Θεολογίας». Ἀθήναι 1953 (σελ. 22).

Ἰωάννου Ε. Φραγκιδάκη Γυμνασιάρχου, Γάμος—Οἰκογένεια. Κρίσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν καὶ πολῦτιμοι συμβουλαὶ αὐτῶν διὰ τὸν ἐπιτυχῆ γάμον, τὴν συζυγικὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν εὐδαιμονίαν. Ἀθήναι 1953 (σελ. 144).

Ἰ. Ν. Φωτάκη ἱατροῦ, Ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος. Τί θέλει ὁ ἑλληνικὸς λαός. Θεσσαλονίκη 1953 (σελ. 44).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἰ. Μητρόπολιν Σισανίου καὶ Σιατίστης: ἐλάβομεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 1699)9.10.53 ἡμέτερον ἔγγραφο καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν διευθύνσεις ἱερῶν ἐτακτοποιήθησαν.—Ἰ. Μητρόπολιν Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας: ἱερεὺς Φλέσσας Γ. ἐνεγράφη.—Ἰ. Μητρόπολιν Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας: ἐλάβομεν τὰ ὑπ' ἀρ. 1652,1653)30.9.53 καὶ 1753)12.10.53 ἡμέτερα ἔγγραφα καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.—Ἰ. Ναὸν Κοιμῆς Θεοτόκου Διλόφου, Ἀσπραγγέλον καὶ αἰδεσ. Πηλοπάτην Παναγ., Μαραθόκαμπον, Σάμου ἐνεγράφητε φύλλα ἀπεστάλησαν ἀπὸ 1.1.53.—Ἐφημέριον Ἰ. Ν. Ἀγ.

Διονυσίου, Κυλλήνην δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀναγνώσωμεν τὸ ὀνοματεπώνυμάν σας· παρακαλοῦμεν γράψατέ μας ἐκ νέου εὐαναγνώστως.—**Παν. Ἀρχιμ. Πνευματικῆν Χαρ., Κατερίνην** ἀπὸ 1.7.53 τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀποστελλόμενα ἐπεστρέφοντο παρὰ τοῦ Ταχυδρομείου μὲ τὴν ἐνδειξὴν «ἀνεχώρησεν» ἤδη σὰς ἀποστέλλονται τὰ ἐπιστραφέντα.—**Αἶδερ. Μπαλάσην Δ., Βυτινέϊκα, Πύργου** διόρθωσις διευθύνσεώς σας ἐγένετο· ἀπὸ τοῦδε θὰ στέλλεται τὸ περιοδικὸν μόνον ἐπ' ὀνοματί σας.—**Αἶδερ. Τσολακίδην Σάβ., Παρθένιον, Κουφαλίων** ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Ἀγίου Ἀνδρέου Μαζαρακίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἐν λόγω θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου 1953

† Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς

Ἱ. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 46 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Κιοπεκλί, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖά μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 9ῇ Ὀκτωβρίου 1953

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
Κύριλλος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 46 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν χηρεύουσαν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Μητροπόλεως (Παλαιοκάστρου), ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖά μας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἄνω ἐνορίαν.

Ἐν Καρδίτῃ τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου 1953

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων
Κύριλλος

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου Νεοχωρίου Ἰθώμης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς πληρῶσιν τῆς ἄνω ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικά δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Καλάμει τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1953

† Ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

Ἱ. Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβ. καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1348/7-11-53 προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδὰ τῷ ἀρθρῷ 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους, ὅπως μέχρι τῆς 10ης Δ/βρίου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρεύουσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Κουπίων τ. δ. Ζάρακος.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 7 Ν/βρίου 1953

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβ. καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1347/7-11-1953 προκηρύξεως αὐτῆς συνωδὰ τῷ ἀρθρῷ 26 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους, ὅπως μέχρι τῆς 10ης Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. ὑποβάλλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρεύουσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Χρυσάφης τ. δ. Θεραπιδῶν.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 7 Ν/βρίου 1953

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος

Ἱ. Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Καλυβίων καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 47 τοῦ Α. Ν. 2260/1940 περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ Α. Ν. 807/1945 ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεώς των.

Ἐν Λαμῖαι τῇ 1 Ὀκτωβρίου 1953

† Ὁ Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος

Ἱερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν θέσιν τῆς ἐνορίας Ἀγίου Δημητρίου Μουρτιάς — Μανδανικῶν, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ Δελτίον «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Χαλκίδι τῇ 1 Νοεμβρίου 1953

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”
ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ
† Ὁ Φλωρίνης, Ἀλωπίας καὶ Ἐορδαίας ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΔΩΡΟΘΕΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκός

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ
Πρωτοπρεσβύτερος—Κατηχητῆς

*Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιῶ 1.